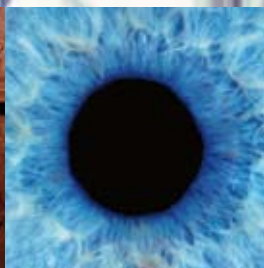
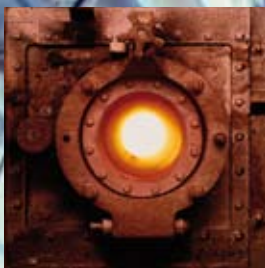

Jaarverslag
2007
Investeren
in vernieuwing

ebn

best access to dutch gas

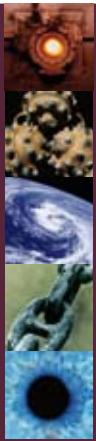

Hoofdzaken in cijfers

	2007	2006
Aantal participaties	141	116
waarvan m.b.t. exploratie	26	17
Afzet EBN-aandeel (mrd. m ³)*	27	28
Omzet (uit doorlopende activiteiten)	6.090	6.264
Netto resultaat uit doorlopende activiteiten	2.367	2.378
Staatsbaten via EBN	4.975	5.350
Investeringen	819	896
Afschrijvingen	494	403
Aantal medewerkers	61	52

* Dit is inclusief het proportionele gedeelte van de afzet in de concessies waarin EBN niet zelf het gas ontvangt, doch gerechtigd is tot een evenredig deel van de opbrengst.

Alle hoeveelheden in dit verslag zijn, tenzij anders vermeld, uitgedrukt in mrd. m³ aardgas (35,17 mj bij 0 graden Celcius) op basis van het deelnemingspercentage van EBN.

Inleiding	2
De wereld van EBN	8
Directieverslag: investeren in vernieuwing	14
MVO en corporate governance: open en transparant	34
Jaarrekening	44

Inhoud

Inleiding	2
Over EBN	2
Missie	3
Voorwoord	4
Verslag van de raad van commissarissen	6
De wereld van EBN	8
Inleiding	8
Geschiedenis in vogelvlucht	9
Kleine velden, grote opbrengsten	10
Marktontwikkeling van olie en gas	11
Stakeholders van EBN	12
Directieverslag: investeren in vernieuwing	14
Inleiding	14
Strategie	15
Opsporing en winning	16
Gasgebouw	24
De mensen van EBN	25
Risicobeheersing en interne controle in het kader van corporate governance	30
Resultaat	32
Toekomstverwachting	33
MVO en corporate governance: open en transparant	34
Inleiding	34
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	35
Corporate governance	38
Jaarrekening	44
Algemeen	44
Grondslagen voor de waardering en winstbepaling	45
Winst en Verliesrekening	52
Balans	53
Overzicht wijzigingen van het eigen vermogen	54
Overzicht van Kasstromen	55
Toelichting op de jaarrekening van Energie Beheer Nederland B.V.	56
Toelichting op de winst- en verliesrekening	57
Toelichting op de balans	59
Winstbestemming	72
Accountantsverklaring	73
Kerncijfers	74

ebn

best access to dutch gas

Hoofdstuk 1

Inleiding

Gas
Productie
Focus
Samenwerking
Visie

“Er is een mooie prestatie geleverd”

Interview Ben Opdam

Ben Obdam, Manager Support bij EBN, zal het jaar 2007 niet licht vergeten. Als projectleider was hij verantwoordelijk voor een goed verloop van de verbouwing van en de verhuizing naar het nieuwe kantoor in Utrecht. “Dat was een hele klus”, verzucht hij, “naast het ‘gewone’ werk dat natuurlijk ook doorging.” Toch kan hij tevreden terugkijken: in september 2007 was het nieuwe kantoor nog kaal en leeg, in december kon EBN de kerstborrel vieren in een licht en strak ingericht kantoor. Precies zoals dat van tevoren de bedoeling was. “Al liepen er op de ochtend van de kerstborrel nog werklieden in het pand voor de laatste klussen”, lacht Ben Obdam.

Opnieuw inrichten

Al in 2005 viel het besluit dat EBN, naast de locatie Heerlen, een kantoor in Utrecht zou openen. De overgang daartoe zou geleidelijk verlopen, dus werd eerst gekozen voor een relatief klein kantoor in Hoog Catharijne. Tegelijkertijd nam EBN voor de langere termijn een optie op een grotere etage ongeveer 200 meter verderop. Begin 2007 werden de eerste stappen gezet voor de overgang naar het nieuwe kantoor: er werd een eisenpakket opgesteld en de selectie van een architect werd gestart. “Al direct was duidelijk dat wij het kantoor niet zo konden overnemen als het was”, zegt Obdam. “Het bestond uit een wirwar van kleine, donkerbruine kamertjes. Dat was voor ons niet bruikbaar. Het kantoor is dan ook leeg opgeleverd, zodat wij het helemaal opnieuw konden inrichten.” Aan welke eisen moest het nieuwe kantoor voldoen? Obdam: “Kernwoorden waren: licht, open, warm, zakelijk, stijlvol, representatief en modern. Pas in september 2007 startte de daadwerkelijke verbouwing. Alle betrokkenen binnen en buiten EBN hebben heel hard gewerkt om het kantoor op het afgesproken tijdstip, zonder onredelijke meerkosten en volgens het eisenpakket op te leveren. Dat is echt een mooie prestatie geweest.”

Prachtige mix

Vanaf begin januari 2008 werken ongeveer 25 mensen in het nieuwe kantoor, dat een prachtige mix is geworden van open en gesloten werkruimtes. “Het is nog een beetje leeg”, zegt Obdam, “want op termijn zullen hier zo’n 70 mensen huizen. Geleidelijk zal het kantoor steeds meer gevuld raken. Veel EBN’ers uit Heerlen zijn hier nu al regelmatig voor vergaderingen, om een dagje te werken of als tussenstop op weg naar bijvoorbeeld Assen, Den Haag of Groningen.” Ben Obdam gaat in de toekomst zelf ook dagelijks van het nieuwe kantoor genieten. Volgens planning zullen hij en zijn vrouw in de komende periode uit het Zuiden van het land vertrekken. Voor Ben Obdam is het verhuizen dus nog niet achter de rug...

Over EBN

Energie Beheer Nederland B.V. (EBN) is een zelfstandige onderneming met de Nederlandse Staat als enige aandeelhouder. Het ministerie van Economische Zaken vervult de rol van aandeelhouder. EBN houdt geen financiële reserves aan; het hele nettoresultaat wordt uitgekeerd aan de Staat.

EBN speelt een centrale rol in de opsporing, winning en verkoop van het Nederlandse aardgas. Daarnaast is EBN ook actief in het zoeken naar en winnen van aardolie. Nederland, inclusief het Nederlandse deel van het continentaal plat, is rijk aan gasreserves en, in mindere mate, aan oliereserves. Door deel te nemen in een groot aantal samenwerkingsverbanden met olie- en gasmaatschappijen, draagt EBN eraan bij dat de gas- en olievoorraden zo veel mogelijk worden opgespoord en op een economisch verantwoorde manier worden gewonnen.

Via een belang in gashandelonderneming GasTerra is EBN ook betrokken bij de verkoop van het Nederlandse aardgas. Daarnaast adviseert EBN de minister van Economische Zaken over het Nederlandse energiebeleid, in het bijzonder over een goed beheer van de Nederlandse delfstoffen. EBN wil ook actief de ontwikkeling bevorderen van de Nederlandse gasrotonde, bijvoorbeeld door bij te dragen aan het realiseren van gasbergingen.

EBN werkt als een spin in het fascinerende web van de nationale en Europese energie- en gaswereld. Daardoor biedt het bedrijf in de vestigingen in Heerlen en Utrecht veelzijdig en uitdagend werk.

Het handelen van EBN is o.a. gebaseerd op haar gedragscode, waarin respect voor elk individu, integriteit en professionaliteit voorop staan. In het overleg met belanghebbenden stelt EBN zich non-discriminatoire, marktconform en transparant op.

Missie

EBN realiseert een voor de Nederlandse samenleving profijtelijke ontwikkeling van energiebronnen en benutting van de ondergrond.

Dat betekent dat EBN wil bijdragen aan maximale productie van olie en gas in Nederland met optimale opbrengsten voor haar aandeelhouder, de Nederlandse Staat. EBN zet zich daartoe actief in voor een aantrekkelijk investeringsklimaat voor mijnbouwondernemingen, zodat zoveel mogelijk olie en gas uit kleine Nederlandse velden wordt opgespoord en gewonnen. Daarbij wordt optimaal, tijdig en verantwoord gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur. EBN onderzoekt ook de mogelijkheden van (her)gebruik van lege gasvelden en bestaande infrastructuur voor gas- of CO₂-opslag.

EBN neemt deel in:

- de opsporing en winning van aardgas en aardolie;
- GasTerra B.V.;
- de verkoop, het vervoer, de opslag, de behandeling van aardgas en aardolie en andere werkzaamheden die opsporing en winning van gas en olie bevorderen;
- gasbergingen.

Voorwoord

Het jaar 2007 was enerverend voor EBN en leverde de nodige veranderingen op. We hebben belangrijke stappen gezet op weg naar een goede toekomst voor onze organisatie. We namen de inhoud van ons werk onder de loep: wat willen we de komende jaren bereiken als het gaat om goed beheer en verantwoorde productie van onze nationale bodemschatten? En wat kunnen wij nog meer met onze diepe ondergrond doen? Daaruit voortvloeiend keken we naar onze eigen organisatie: op welke manier zijn wij het best in staat de gestelde doelen te bereiken?

Investeren in vernieuwing: dat is het motto van dit jaarverslag. EBN investeerde veel tijd en energie in vernieuwing van de eigen organisatie; de volgende fase van de scheiding tussen DSM en EBN kreeg zijn beslag. De in 2006 ingezette versterking en verjonging van de organisatie kon een goed vervolg krijgen, ondanks de gespannen arbeidsmarkt. Aan het eind van het jaar werkten er 23 mensen in Utrecht. Deze mensen plus een aantal uit Heerlen - in totaal 31 medewerkers - hebben eind 2007 een arbeidsovereenkomst met EBN gesloten. Voor het eerst in haar bestaan heeft EBN vanaf 1 januari 2008 medewerkers op de eigen loonlijst. De komende drie jaar wordt de transitie van DSM naar EBN afgerond: eind 2010 zullen zo goed als alle medewerkers op de loonlijst van EBN staan en is iedereen in Utrecht gehuisvest. Dan zullen we ook onze vestiging in Heerlen sluiten.

We investeerden in 2007 ook in vernieuwing van onze huisvesting. Eind 2007 is de verbouwing van ons nieuwe

hoofdkantoor in Utrecht afgerond. Het is licht, open en transparant. Dat zijn ook precies de kenmerken die we onze organisatie de komende jaren willen meegeven. In de transitieperiode waarin we ons nu bevinden zal het een uitdaging blijven om de twee locaties, Utrecht en Heerlen, zo efficiënt mogelijk met elkaar te laten samenwerken.

Ook 2007 kan weer als een succesvol productiejaar voor de kleine velden worden afgesloten; de productie uit deze velden bedroeg 34 miljard m³, 2% meer dan in 2006. De totale productie viel echter tegen door het warme weer. Dat ging ten koste van de Groningen-productie. In 2007 werden er 11 nieuwe velden in productie gebracht die de komende jaren de onvermijdelijke productieafname van de kleine velden enigszins zullen kunnen compenseren. Niet onbelangrijk was ook dat EBN met NAM een overeenkomst wist te sluiten over de herontwikkeling van het Schoonebeek olieveld.

Ik merk wel dat het halen van onze doelstellingen - voldoende exploreren, voldoende velden ontwikkelen - steeds lastiger wordt. Er is naar onze mening nog genoeg te vinden de komende jaren. Maar dat kost meer moeite en meer geld omdat de voorkomens kleiner en vaak ook complexer worden. Grote operators verliezen daardoor hun interesse. EBN verwelkomt daarom kleinere maatschappijen, die vaak kosteneffectiever kunnen werken. Echter, deze maatschappijen beschikken meestal over beperktere technische en financiële middelen dan grotere organisaties en dat legt weer een groter beslag op de EBN organisatie.

Daarom investeren we ook in vernieuwing van onze manier van werken. We werken eraan van een meer volgende organisatie een bedrijf te worden dat initiatieven neemt, maatschappijen proactief benadert en aan de weg timmert. Dat zich actief inzet voor een aantrekkelijk investeringsklimaat voor olie- en gaswinning in Nederland. Maar we kijken ook verder vooruit. Daarom onderzochten we in 2007 bijvoorbeeld de mogelijkheden voor opslag van gas en CO₂ in lege velden. En sponsoren we de studenten van de afdeling Geotechniek van de TU Delft om de studie, die zo wezenlijk is voor onze industrie, te ondersteunen. We zullen in de toekomst ook de mogelijkheden van aardwarmte bestuderen, met als doel bij te dragen aan verduurzaming van onze energiehuishouding.

De komende jaren ligt er nog een enorme uitdaging voor ons om zoveel mogelijk van de nog in Nederland aanwezige olie- en gasvoorkomens te vinden en te ontginnen. Wij zullen daarbij moeten investeren in een goed investeringsklimaat en in onze eigen organisatie. Dat deden we in 2007 en dat doen we in 2008. Daarbij wil ik nieuwe, jonge mensen uitdagen zich bij ons aan te sluiten. Wij hebben veel te bieden: boeiend werk

met grote maatschappelijke relevantie. Een kleine organisatie die openstaat voor vernieuwing en verfrissing. Innovatieve ideeën en enthousiasme zijn daarbij zeer welkom.

Wij willen in dit jaarverslag laten zien hoeveel werk EBN heeft verzet in 2007, hoe wij onze nieuwe organisatie vormgeven

en hoeveel dat van onze medewerkers heeft gevergd. Ik hoop dat u, als lezer, dit herkent. Veranderingen bieden kansen, maar zijn zeker niet altijd gemakkelijk. Ik dank alle medewerkers voor hun enorme inzet in 2007. Samen met hen, mijn mededirectieleden en onze zakelijke partners zet ik me graag in om van 2008 ook weer een succesvol jaar te maken.

Jan Dirk Bokhoven
Directievoorzitter

Verslag van de raad van commissarissen

Jaarrekening

De raad van commissarissen heeft kennis genomen van het jaarverslag en de jaarrekening evenals van de verklaring van de accountant Ernst & Young. De raad kan zich met deze stukken verenigen en beveelt de algemene vergadering van aandeelhouders aan de jaarrekening overeenkomstig vast te stellen.

Activiteiten raad van commissarissen

De raad voldoet aan de onafhankelijkheidscriteria en aan de profielschets zoals op grond van artikel 12 lid 2 van de statuten door de aandeelhouder is goedgekeurd.

De voorzitter van de raad is het eerste aanspreekpunt voor de directie van EBN. De volledige raad heeft een collegiale verantwoordelijkheid. Alle leden van de raad zijn tevens lid van de Remuneratie- en de Auditcommissie. Gekozen is om de Remuneratiecommissie en de Benoemingscommissie samen te voegen en beide gemakshalve met Remuneratiecommissie aan te duiden. De heer Kramer treedt op als voorzitter van de Remuneratiecommissie, de heer Gratama van Andel als voorzitter van de Auditcommissie.

In 2007 is de raad viermaal bijeengekomen. In deze bijeenkomsten zijn – vooral ook als onderdeel van het inwerkprogramma – diverse presentaties gegeven over bijvoorbeeld de toekomstvisie van EBN en activiteiten rond ondergrondse opslag van gas. De leden van de raad waren bij alle bijeenkomsten aanwezig.

De raad heeft voorafgaand goedkeuring gegeven aan besluiten van de directie waaronder investeringen in de herontwikkeling van het Schoonebeek olieveld en de ontwikkeling van de E17-ab, K5-F, A12-A gasvelden.

In de raad is het door de directie geformuleerde Strategisch Meerjaren Plan in zijn vernieuwde opzet aan de orde gekomen. De raad kon zich hierin vinden. Een en ander leidde ook tot een discussie over het lange termijn perspectief van EBN.

Daarnaast zijn in het kader van Budget en Strategisch Meerjarenplan in de raad ook de risico's en de daarvoor ingerichte risicobeheerssystemen aan de orde geweest. Bovendien is besloten de controle op de jaarrekening door Ernst & Young met twee jaar te verlengen.

Vastgesteld is dat de Code Tabaksblad niet van toepassing is op EBN, omdat EBN geen beursgenoteerde onderneming is. Het beleid van de aandeelhouder is echter dat staatsdeelnemingen de Code zoveel mogelijk moeten naleven. EBN heeft besloten de Code voorzover relevant te volgen. Elders in dit verslag is een 'pas toe of leg uit'-paragraaf opgenomen, waarin aangegeven is op welke punten de Code niet of deels is toegepast.

De raad heeft buiten aanwezigheid van de directie het functioneren van de raad en het functioneren van de directie besproken.

De raad heeft afscheid genomen van de heer Rob Atsma, die - na bijna 10 jaar met veel verve en grote inzet EBN heeft geleid - is gepensioneerd. De raad dankt de heer Atsma voor de ingezette kennis en kunde en de belangrijke rol die hij voor EBN heeft gespeeld.

Activiteiten Auditcommissie

De Auditcommissie kwam in 2007 tweemaal bijeen in aanwezigheid van de directie. De externe accountant was daar eenmaal bij aanwezig. Tijdens de bijeenkomst heeft de Auditcommissie onder andere aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- het jaarverslag, de jaarrekening en de accountantscontrole over het jaar 2006;
- keuze accountant voor 2007 en 2008;
- financieringsplan en kredietfaciliteiten.

Activiteiten Remuneratiecommissie

In 2007 had de directie geen dienstverband met EBN. Alle leden van de directie hadden - uit hoofde van de overeenkomst van beheer tussen de Staat, DSM en EBN - een formele arbeidsovereenkomst met DSM. EBN heeft directie en personeel ter beschikking gesteld gekregen van DSM.

In de Remuneratiecommissie is het beloningsbeleid van de onderneming in het algemeen besproken. Uitgangspunt is daarbij dat EBN in staat is de voor haar taak benodigde kennis en kunde

aan te trekken en te behouden. Tevens is de bezoldiging van de directie besproken. EBN heeft voor de ter beschikking stelling van vier directieleden (en vanaf 2 november 2007: drie directieleden), die allen dat jaar een arbeidsovereenkomst met DSM hadden, een totale vergoeding betaald aan DSM van 1,1 miljoen euro.

In het verslagjaar heeft de raad zich intensief beziggehouden met het toekomstige bezoldigingsbeleid van de directie. De raad heeft het bezoldigingsbeleid ter goedkeuring aan de Algemene Vergadering voorgelegd. Het baart de raad zorgen dat het bezoldigingsbeleid nog niet is goedgekeurd.

Raad van commissarissen, Heerlen, 18 april 2008

Ir. R.M.J. van der Meer (voorzitter)

Drs. A.H.P. Gratama van Andel

Ir. G.-J. Kramer

Mr. H.M.C.M. van Oorschot

A close-up photograph of a rusty metal sprocket with several teeth. The sprocket is the central focus, showing its textured, brownish-orange surface and the dark, metallic teeth. The background is dark and out of focus, emphasizing the sprocket's details.

ebn
best access to dutch gas

Hoofdstuk 2

De wereld om EBN

Gas
Productie
Focus
Samenwerking
Visie

“Werken bij EBN steeds spannender”

Interview Ben Teuben

EBN spant zich in voor maximale productie van het Nederlandse aardgas, maar kijkt ook naar andere projecten, bijvoorbeeld op het gebied van de winning van olie of de opslag van gas. “Dat maakt het werken bij EBN steeds spannender”, vindt Ben Teuben, manager van de businesslijn die zich bezighoudt met de onshore productie van gas en olie. In 2007 heeft hij veel tijd en energie gestoken in deelname in het Schoonebeek-project, dat NAM als operator gaat uitvoeren. “Een project met een groot maatschappelijk belang, waarbij EBN, behalve een financiële bijdrage, ook een duidelijk inhoudelijke toegevoegde waarde leverde”, zegt hij. Hoe werkt dat in de praktijk?

Optimale synergie

“EBN is een matrixorganisatie”, legt Ben Teuben uit. “We werken met 4 businesslijnen waarin specialisten uit de verschillende afdelingen onze belangen in exploratie en productie behartigen. Als businesslijn manager zorg ik ervoor dat bij de uitvoering van projecten bijvoorbeeld de geofysicus, de jurist en de econoom hun expertise inbrengen en dat optimale synergie wordt bereikt. We werken al sinds 2000 zo; in 2006 is de organisatie verder versterkt en is deze manier van werken nog beter gaan lopen.”

Inspirerend

Voorjaar 2006 startten de gesprekken tussen NAM en EBN over participatie van EBN in oliewinning bij Schoonebeek. Die leidden tot daadwerkelijke deelname van EBN in dat project. “Vanaf januari 2007 zijn we daar in onze businesslijn heel intensief mee bezig geweest”, aldus Teuben. “We formeerden een speciaal team dat in goede samenwerking met de NAM het project doorlichtte en de EBN-deelname zo goed mogelijk regelde.” EBN neemt financieel deel in Schoonebeek. Maar wat heeft EBN technisch en inhoudelijk bijgedragen aan het project? Teuben: “Bij de NAM werken erg goede experts. Maar ook bij

EBN werken uitstekend ingevoerde mensen. Daardoor zijn wij in staat projecten te beoordelen op uiteenlopende aspecten: kunnen sommige activiteiten niet goedkoper, is er goed naar bepaalde risico's gekeken? EBN heeft door veel gespecialiseerde kennis en jarenlange ervaring absoluut een toegevoegde waarde.” Ben Teuben tekent ervoor nog eens aan een dergelijk project te mogen werken. “Graag zelfs”, beaamt hij. “Het is heel inspirerend om mee te werken aan een project met een dergelijke omvang, grote commerciële belangen en ook nog met een belangrijke bijdrage aan de nationale economie en de regionale werkgelegenheid!”

Inleiding

EBN is al vele jaren een factor van betekenis in de Nederlandse energie- en gaswereld. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de wereld om EBN heen. Uit een korte beschrijving van de geschiedenis van EBN, het kleineveldenbeleid, de marktontwikkelingen en verschillende stakeholders van EBN ontstaat een beeld van de veelzijdige omgeving waarin het bedrijf opereert.

Geschiedenis in vogelvlucht

Commerciële aanpak met overheidsbelang

De aardgasvondst in Slochteren in 1959 bleek van zo grote betekenis, dat de Nederlandse overheid in de jaren '60 zocht naar een manier waarop het gas op een economische en commerciële manier kon worden gewonnen, terwijl tegelijkertijd de Nederlandse samenleving daarvan optimaal zou profiteren. Er werd een constructie ontwikkeld waardoor de Nederlandse Staat vanaf het begin bij de winning en verkoop van dit aardgas betrokken zou zijn.

Omdat de overheid zelf niet beschikte over voldoende kennis en kunde op dat gebied, werden de Staatsmijnen in Limburg (later DSM) aangewezen om de deelname van de overheid in de praktijk uit te voeren. Om de productie van het Groningse aardgas te beheren werd de Maatschap Groningen opgericht. In deze maatschap neemt NAM voor 60% deel, EBN voor 40%. De NAM (een 50/50 dochter van Shell en Esso) neemt de feitelijke winning van het gas voor zijn rekening. Voor de inkoop, distributie en verkoop van aardgas werd de N.V. Nederlandse Gasunie opgericht. DSM participeerde daarin voor 40%, naast Shell en Esso (elk 25%) en de Staat rechtstreeks voor 10%. Na de privatisering van DSM werden alle belangen in het Nederlandse aardgas ondergebracht bij EBN. Het takenpakket en de werkrelatie met DSM bleven echter ongewijzigd.

Per 1 januari 2006 is de beheersovereenkomst tussen de Staat, EBN en DSM gewijzigd. Daardoor kwam een einde aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid van DSM voor EBN. Per die datum is EBN een onderneming, onafhankelijk van DSM. De directie van EBN rapporteert aan de nieuw geformeerde raad van commissarissen EBN.

Kleine velden, grote opbrengsten

Kleineveldenbeleid: succesvol...

Vanaf de jaren '70 werden in Nederland talloze gasvelden gevonden. Samen waren die bijna net zoveel als de helft van het Groningenveld. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk van het gas uit die velden opgespoord en gewonnen zou worden, werd het kleineveldenbeleid ontwikkeld. Kern daarvan is dat de gasproductie uit deze velden voorrang krijgt boven productie uit het Groningenveld. Dat is mogelijk omdat gas uit het Groningenveld op een flexibele manier kan worden geproduceerd. In de Gaswet is vastgelegd dat GasTerra – het in 2005 van Gasunie gesplitste handelsbedrijf - verplicht is het gas uit kleine velden met voorrang af te nemen tegen geldende marktprijzen. De oliemaatschappijen mogen het gas ook verkopen aan andere partijen. Maar zij zijn in ieder geval verzekerd van directe afname tegen marktprijzen door GasTerra. GasTerra dekt ook het reserverisico af. Dat maakt het voor maatschappijen aantrekkelijk het gas uit kleine velden te ontwikkelen. Het kleineveldenbeleid bleek zeer succesvol. Van het uit die velden gewonnen gas maken vele huishoudens en bedrijven binnen en buiten Nederland gebruik. Bovendien zorgt het kleineveldenbeleid ervoor dat we langer kunnen profiteren van het zo bijzondere Groningenveld.

...óók in de toekomst

Op die manier zijn de afgelopen decennia miljarden kubieke meters aardgas uit kleine velden geproduceerd. Door deel te nemen in een groot aantal samenwerkingsverbanden met oliemaatschappijen op het gebied van opsporing en winning, heeft EBN daaraan kunnen bijdragen. EBN wil zich actief

inzetten om ook de komende jaren nog zoveel mogelijk van het gas uit kleine velden te winnen. Vanwege de veranderende omstandigheden zal dat meer inspanningen vergen. Bovendien moet het snel; bestaande infrastructures verouderen en zullen de komende jaren ingrijpend verbouwd moeten worden of worden ontmanteld. Dat alles betekent dat ook de rol van EBN verandert. EBN gaat, gebruik makend van haar overzicht over vrijwel alle vergunningen, veel meer dan voorheen optreden als initiator van projecten om olie en gas uit kleine velden op te sporen en te winnen. In 2007 heeft EBN zich op die rol voorbereid.

Nieuwe technieken, hoge olie- en gasprijs

Door het gebruik van nieuwe technieken kan het nu wel mogelijk zijn gas of olie te winnen uit velden waar dat eerder te ingewikkeld of te kostbaar was. Zo heeft Chevron in 2007 – in nauwe samenwerking met EBN – het hele jaar hard gewerkt aan de voorbereiding van winning van gas uit het A12-A veld dat al in de jaren '80 ontdekt was. Vlak voor het einde van het jaar startte de eerste productie van het gas. In het verleden was het niet goed mogelijk dit gas, dat in ondiepe lagen zit, te winnen. Met gebruik van de nieuwste technieken is het – geholpen door de hogere gasprijs – nu wel rendabel om het gas te winnen.

Marktontwikkeling van olie en gas

In de wereld...

Wereldwijd zet de sterke groei van de vraag naar energie door. Gecombineerd met verschillende andere ontwikkelingen (vertragingen in het aanbod, oplopende spanningen met Rusland etc.) leidt die groei tot hoge prijzen: de olieprijs per vat is in 2007 bijna verdubbeld tot net onder de 100 dollar. Ook de kosten van olie- en gaswinning gaan omhoog, door schaarste aan materialen en mensen.

In Europa...

In Europa wordt de olieprijsstijging in 2007 enigszins getemperd door de zwakkere dollar. Alhoewel de prijs van gas steeds vaker bepaald wordt op de spotmarkt is bij belangrijke internationale contracten de gasprijs echter nog altijd gekoppeld aan de olieprijs. In Noordwest Europa was er in 2007, door de zachte winter en het gereedkomen van een groot aantal nieuwe projecten, een overschot aan gas. Daardoor was de spotprijs lager dan de oliegekoppelde prijs. Met name in het Verenigd Koninkrijk stond de prijs op het National Balancing Point (NBP) sterk onder druk. De Nederlandse Titel Transfer Facility (TTF) vertoonde een vergelijkbare ontwikkeling.

Al met al verandert de gasmarkt in Europa onomkeerbaar. De Europese Commissie gaat verder inzetten op het wegnemen van belemmeringen voor interstatelijke handel en de ontwikkeling van handelsplaatsen. De Commissie heeft daartoe in 2007 een nieuw pakket maatregelen aangekondigd ('Third Package'). Belangrijkste daarin is de verplichting tot ontvlechting van netwerken en handelsbedrijven (zoals dat in Nederland in 2005 al is gebeurd door de splitsing van Gasunie en GasTerra).

De eigen gasproductie in Europa neemt af, terwijl de vraag naar gas – de schoonste fossiele brandstof – wereldwijd toeneemt. LNG neemt een steeds prominentere rol in het aanbod in, waardoor op wereldschaal concurrentie ontstaat. Dit beïnvloedt de regionale markten. Dat dit alles leidt tot een geïntegreerde, liquide gasmarkt lijkt duidelijk. Alleen het tempo waarin dit gebeurt en de ontwikkeling van het prijsniveau is nog onzeker.

In Nederland...

Door nieuwe transportleidingen worden Europese gasmarkten steeds meer aan elkaar gekoppeld. Voor Nederland en Engeland geldt dat bijvoorbeeld door de Balgzand Bacton Leiding, waarmee sinds december 2006 van Nederland naar Engeland gas getransporteerd kan worden. Die koppeling leidt ertoe dat ook de prijzen op de spotmarkten in Nederland en Engeland meer naar elkaar toegroeien. Steeds meer Nederlandse klanten zien de Nederlandse spotmarktprijs als dé gasprijs. In de loop van 2007 is de handel in gas op diverse gashandelsplaatsen fors toegenomen. Dit biedt voor 'klassieke' gasleveranciers, zoals GasTerra, kansen voor nieuwe producten en prijsconcepten.

Wil Nederland een toonaangevend gasland blijven, dan zullen wij op deze ontwikkelingen moeten inspelen. Dat kan door aan de ontwikkeling van actieve gashandel een bijdrage te leveren zoals de ontwikkeling van gasbergingen. Nederland beschikt over veel lege gasvelden die geschikt zijn voor gasopslag. Waar een grote behoefte aan zal ontstaan omdat op termijn Nederland voor zijn gas steeds meer afhankelijk zal worden van gas uit het buitenland. Daarnaast zal in de transitie naar een geïntegreerde Europese gasmarkt GasTerra nog meer een Europese speler worden. GasTerra zal het gas niet alleen in eigen land, maar ook een aanzienlijk deel op markten buiten onze landsgrenzen verkopen.

Stakeholders van EBN

Spanningsveld

EBN opereert continu op het snijvlak tussen enerzijds commerciële activiteiten, anderzijds maatschappelijke belangen. Het opsporen en winnen van olie en gas is een kostbare aangelegenheid, die echter ook veel oplevert. De commerciële belangen in deze sector zijn groot. Tegelijkertijd heeft het winnen van delfstoffen maatschappelijke effecten. Gas en olie moeten gewonnen worden op een manier die het milieu en de leefomgeving zo weinig mogelijk aantast. Het moet voor oliemaatschappijen aantrekkelijk zijn én blijven om te investeren in opsporing en winning van olie en gas. Tegelijkertijd wil de Staat zijn deel van de opbrengsten krijgen. In dat spanningsveld heeft EBN in de loop der jaren een geheel eigen plek ingenomen. Met welke partijen heeft EBN zoal te maken? Hieronder volgt een kort overzicht van enkele belangrijke partners.

Vergunninghouders

De vergunninghouders verrichten de exploratie- en productiewerkzaamheden. In vrijwel alle gevallen heeft EBN een overeenkomst van samenwerking met deze vergunninghouders. EBN en de vergunninghouder komen ten minste drie maal per jaar bij elkaar om het gezamenlijke beleid rond technische en operationele zaken te bepalen. In het najaar wordt, voor elk samenwerkingsverband afzonderlijk, het werkplan met bijbehorend budget vastgesteld.

Wie is de vergunninghouder?

Een vergunninghouder is een consortium van oliemaatschappijen. Eén van de maatschappijen wordt aangewezen als 'operator'. Dat bedrijf voert voor en namens de vergunninghouder alle operationele activiteiten uit. De operator is ook het belangrijkste aanspreekpunt voor EBN.

Bij opsporing...

Oliemaatschappijen kunnen niet zomaar in Nederland of op het Nederlandse deel van het continentale plat naar gas of olie gaan zoeken. Zij moeten daarvoor, volgens de Mijnbouwwet, een opsporingsvergunning aanvragen bij het ministerie van Economische Zaken. In de Mijnbouwwet is ook geregeld dat EBN op verzoek van de vergunninghouder deelneemt in opsporingswerkzaamheden offshore. In dat geval zullen de vergunninghouder en EBN de opsporingswerkzaamheden voor gezamenlijke rekening verrichten. Dit wordt verder geregeld in een Overeenkomst van Samenwerking tussen EBN en de vergunninghouder. De minister van Economische Zaken moet die overeenkomst goedkeuren.

...en bij winning

Als met een opsporingsvergunning bodemschatten (olie of gas) worden aangetoond waarvan het aannemelijk is dat die op een economische manier gewonnen kunnen worden, kan de vergunninghouder bij het ministerie van Economische Zaken een winningvergunning aanvragen. De minister kan volgens de Mijnbouwwet staatsdeelname voorschrijven en vraagt EBN deze taak uit te voeren. Daarnaast kan EBN ook deelnemen in infrastructuur (pijpleidingen) en in andere activiteiten die nodig zijn voor de winning en verkoop van olie en gas.

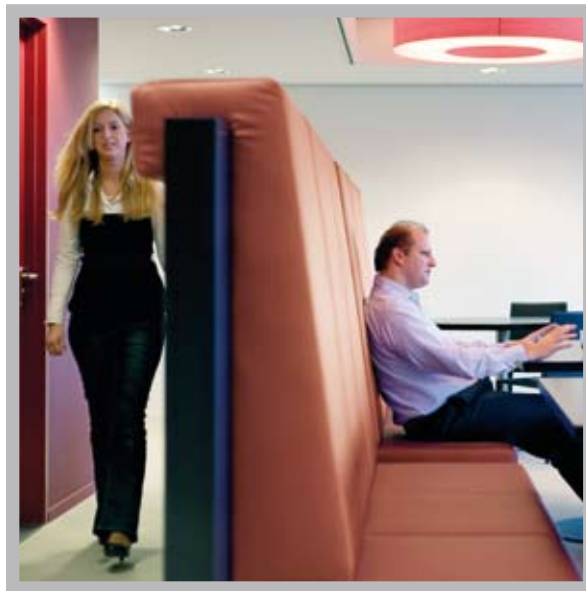

Ministerie van Economische Zaken (EZ)

Het ministerie van Economische Zaken speelt als aandeelhouder en beleidsmaker een belangrijke rol voor EBN. Het ministerie is verantwoordelijk voor het beleid, de wetgeving en de vergunningverlening op het gebied van energie. De belangrijkste doelstellingen van het beleid zijn:

- optimale ordening en werking van energiemarkten;
- voorzieningszekerheid op korte en lange termijn;
- verduurzaming van de energiehuishouding.

Het gasbeleid van het ministerie richt zich dat op lange termijn een maximale hoeveelheid gas wordt geproduceerd, met optimale opbrengsten voor de samenleving. EBN draagt - in lijn met haar missie - bij aan de uitvoering van dit beleid. EZ publiceert jaarlijks een overzicht van de activiteiten op het gebied van opsporing en winning van olie en gas in Nederland. Deze verslagen staan op www.nlog.nl. Meer informatie over EZ is te

vinden op www.ez.nl. EZ en EBN hebben veelvuldig informeel overleg. Daarnaast is er viermaal per jaar een directieoverleg voor beleidsmatige afstemming en voeren EZ en EBN ook tweemaal per jaar strategisch overleg.

TNO Bouw en Ondergrond

EBN werkt ook regelmatig samen met TNO Bouw en Ondergrond (TNO B&O), en dan vooral met de adviesgroep olie en gas die de minister van Economische Zaken adviseert over geologische aangelegenheden.

Meer informatie over TNO is te vinden op: www.tno.nl

NOGEPA

De Nederlandse Olie en Gas Exploratie en Productie Associatie (NOGEPA) is in 1974 opgericht om de belangen te behartigen van alle mijnbouwmaatschappijen die in Nederland vergunningen hebben om zowel op land als offshore gas of olie op te sporen of te winnen.

Meer informatie over NOGEPA is te vinden op: www.nogepa.nl

ebn

best access to dutch gas

Hoofdstuk 3

Directieverslag: investeren in vernieuwing

Gas
Productie
Focus
Samenwerking
Visie

Actief van Heerlen tot in Groningen

Interview Joyce Luijten

Joyce Luijten is business advisor bij de afdeling Commerciële Zaken van EBN. Daarnaast was zij de afgelopen twee jaar voorzitter van de Personeelsvertegenwoordiging (PVT) die sinds de verzelfstandiging van EBN de belangen behartigde van de medewerkers in Heerlen en Utrecht. Dat was in 2007 een uitdagende combinatie. In de PVT hield vooral de concentratie van de EBN-werkzaamheden in Utrecht de gemoederen zeer bezig. “Wij hebben ons ingezet voor een goede en sociale overgang naar Utrecht voor de medewerkers”, zegt Joyce Luijten, “en dat heeft veel tijd en energie gekost.”

In beweging

Als business advisor houdt Joyce Luijten zich vooral bezig met ontwikkelingen op het gebied van korte termijn gasverkoop bij de EBN-deelneming GasTerra. “Wij proberen de standpunten van EBN zo helder mogelijk naar voren te brengen bij voorstellen of voorgenomen beleid van GasTerra”, legt Luijten uit. “De gasmarkt is fors in beweging. GasTerra handelt meer op de spotmarkt en moet steeds flexibeler op ontwikkelingen in de markt kunnen reageren. EBN heeft daarover meegedacht en geadviseerd. Ook in 2008 gaat dit proces verder.”

Moeilijk

Van GasTerra in Groningen naar EBN in Heerlen: die overgang typeert het werk van Joyce Luijten in 2007. “Eind 2006 werd duidelijk dat de directie alle EBN-activiteiten wilde gaan concentreren in Utrecht. Voor velen kwam die boodschap hard aan. De PVT heeft toen samen met de OR van het DSM Hoofdkantoor een ad hoc-commissie ingesteld die de adviesaanvraag van de directie over dit voornemen heeft beoordeeld. Wij hebben om een beleidsplan gevraagd dat ertoe

zou leiden dat de overgang naar Utrecht zo goed mogelijk zou verlopen. Toen het plan er lag, hebben wij daarover neutraal geadviseerd. Vrij snel daarna zijn we betrokken bij het opstellen van de nieuwe EBN-arbeidsvoorwaardenregeling. Een extern adviseur heeft daarover voor ons onderhandeld met de directie.” Is Joyce Luijten tevreden met het resultaat dat zij met de PVT heeft kunnen bereiken? “Ja en nee”, zegt zij. “Enerzijds is er een goed pakket aan arbeidsvoorwaarden gekomen en wordt in het algemeen rekening gehouden met de belangen van alle medewerkers. De PVT heeft in goed overleg met de directie alles gedaan wat kon. Toch blijft er in individuele gevallen onzekerheid. Die kunnen wij niet altijd wegnemen. Dat vind ik moeilijk.” Joyce Luijten zélf blijft Limburg trouw. Zij gaat de komende jaren rustig uitkijken naar ander werk. “Maar”, benadrukt zij, “ik blijf mij betrokken voelen bij het wel en wee van EBN en haar medewerkers!”

Inleiding

Het jaar 2007 was intensief en hectisch voor EBN. Enerzijds is hard gewerkt om de eigen organisatie zo stevig mogelijk op te zetten. Sinds het loslaten van DSM in 2006 moest in feite een geheel nieuw bedrijf worden ontwikkeld. Veel van de zaken op organisatorisch gebied die altijd 'vanzelf' gingen, moesten opnieuw worden uitgevonden en geregeld. Ook de huisvesting van EBN op twee locaties die zo'n 200 km van elkaar verwijderd zijn én de verhuizing binnen Utrecht naar een nieuw kantoor, vergden de nodige aanpassing. Al met al hebben deze organisatorische ontwikkelingen in 2007 veel inspanningen gevraagd van directie en medewerkers van EBN. Anderzijds, om ervoor te zorgen dat in de komende jaren zoveel mogelijk van het gas en de olie die nog onder het Nederlands grondgebied zitten, wordt opgespoord en gewonnen, zal EBN alle zeilen moeten bijzetten. EBN moet meer en meer veranderen van een ondersteunende en meedenkende organisatie in een bedrijf dat zélf activiteiten op gang brengt, dat niet langer inspeelt op ontwikkelingen, maar die zelf start. Een bedrijf dat actief, innovatief en flexibel is. EBN beschikt over veel kennis van

en ervaring met het opsporen en winnen van gas en olie. Bovendien heeft het bedrijf het totaaloverzicht over alle activiteiten op dat gebied in Nederland. EBN wil die kennis en ervaring de komende jaren actief blijven inzetten voor de olie- en gaswinning in Nederland, met als doel maximale productie en optimale opbrengsten.

Groningenveld: winning tot in de verre toekomst...

Nederland wil zo lang mogelijk gebruik maken van het unieke Groningenveld. Van de ooit aanwezige bijna 3000 miljard m³ gas is nu nog zo'n 1000 miljard m³ te winnen. Omdat de druk in het veld afneemt, moet de NAM steeds grotere inspanningen verrichten om het gas te kunnen produceren. Via het Groningen Long Term (GLT)-project heeft de NAM de installaties op het Groningenveld geschikt gemaakt voor de komende decennia. EBN heeft voor 40% mee geïnvesteerd in het project. In 2007 is voorlopig de laatste beslissing genomen. Het GLT-project zal waarschijnlijk in 2010 worden afgerond. Door het GLT-project is het mogelijk de komende decennia gas te blijven winnen uit het Groningenveld.

Strategie

Kansen en belemmeringen

De ontwikkelingen in de gasmarkt hebben gevolgen voor de manier waarop EBN werkt. Dat geldt des te meer omdat Nederland langzamerhand terechtkomt in een eindfase van olie- en gaswinning. De huidige hoge prijzen bieden kansen om ook moeilijk winbare, minder omvangrijke hoeveelheden gas op een rendabele manier te produceren. Tegelijkertijd is de schaarste aan mensen en middelen weer een belemmerende factor. De actuele marktontwikkelingen, de fase waarin olie- en gaswinning in Nederland verkeert én het feit dat EBN inmiddels een zelfstandige onderneming is, leiden ertoe dat EBN de te volgen strategie in 2007 heeft bijgesteld.

Proactief en scherpe focus

Met het energiebeleid van de minister van Economische Zaken als richtsnoer blijft EBN zich inzetten voor voortzetting van het kleineveldenbeleid, strategisch beheer van het Groningenveld en een goed en stabiel investeringsklimaat voor oliemaatschappijen. Om dat te bereiken moet EBN meer dan vroeger een proactieve rol spelen en een scherpere focus aanbrengen in de activiteiten. Dat is nodig om samen met onze partners de kansen te grijpen die er nog liggen voor bijvoorbeeld opsporing of (CO₂-)opslag. Daarnaast draagt EBN bij aan het verder uitbouwen van een sterke positie voor Nederland als gasland, óók in de toekomst. Dat is belangrijk voor onze voorzieningszekerheid, een goede werking van de gasmarkt en voor de Nederlandse economie.

Voor de ontwikkeling van de gasrotonde betekent het dat door diverse bedrijven geïnvesteerd moet worden in een nieuwe infrastructuur - nieuwe pijpleidingen naar Nederland, gasopslagen en LNG-terminals - en in het versterken van de handel in gas.

Toen EBN in 2006 verder ging als zelfstandige organisatie zijn met het ministerie van EZ afspraken gemaakt over de rol en de taken van EBN. Naast de 'traditionele' taken op het gebied van staatsparticipatie in opsporing en winning van gas en olie en participatie in het gasgebouw bieden die afspraken ook – in voorkomende gevallen na goedkeuring door de minister van EZ - ruimte voor andere activiteiten.

Hoe EBN dat in 2007 in de praktijk heeft gebracht blijkt uit de volgende paragrafen ('opsporing en winning' en 'gasgebouw').

Tweede leven voor Bergermeer gasveld

EBN wil steeds meer ook een actieve rol in gasopslag spelen. Zo onderzoekt EBN samen met onder andere TAQA de mogelijkheid om een ondergrondse gasopslag te gaan bouwen in het Bergermeer gasveld vlakbij Alkmaar. Dat is een uniek reservoir en zeer geschikt om gas veilig in op te slaan. Het ligt bovendien dicht bij het bestaande gastransportnet en heeft een strategische ligging ten opzichte van de Randstad. Zo gloort voor dit veld na afloop van de gasproductie een tweede leven als gasopslag. In 2007 zijn verschillende studies verricht om de mogelijkheid van opslag van gas in dit veld te onderzoeken. Ook is gekeken naar de economische aspecten en is de benodigde MER-procedure gestart. In 2008 wordt naar verwachting het definitieve besluit genomen over deze investering.

Opsporing en winning

Inleiding

Nederland is voor gaswinning een 'mature area': de meest interessante gasvoorkomens zijn inmiddels in ontwikkeling gebracht; het aantal nog te vinden velden en de gemiddelde omvang daarvan loopt terug. Als gevolg daarvan, maar ook door de gestegen kosten, worden steeds minder opsporingsactiviteiten verricht in ons land. Vooral grote oliemaatschappijen, die wereldwijd hoge eisen stellen aan rendementen en toevoeging aan de reserves, wijken uit naar gebieden in de wereld die wat dat betreft kansrijker zijn. Toch zijn er in Nederland nog voldoende prospects en niet ontwikkelde velden. De verwachting is dat er nog circa 150 miljard m³ gas te vinden is. Zeker met nieuwe technieken moet het mogelijk zijn om het grootste deel daarvan te winnen. Als dat gas niet in de komende 10 à 15 jaar wordt gewonnen, laten we de kans op deze bijdrage aan onze energievoorziening én een aanzienlijke bijdrage aan de aardgasbaten, liggen. Dan zal het gas niet meer kunnen worden gewonnen. Immers, nu liggen er nog de benodigde pijpleidingen en staan er nog productieplatforms waarvan gebruik gemaakt kan worden. In de komende jaren zullen die verouderen en langzamerhand worden ontmanteld. De verwachting is dat het aantal actieve platforms in de komende 8 à 10 jaar zal halveren. Daarom is het zaak nú in actie te komen om nog zoveel mogelijk van het aanwezige gas op te sporen en te winnen. Daarvoor is het nodig dat gemiddeld per jaar ongeveer 15 exploratieputten worden geboord.

Brood zien in kleine velden

Gelukkig zijn er kleinere operators die brood zien in de winning van gas en olie uit de kleine velden. Zo richt Northern Petroleum zich op ontwikkeling van het veld Papekop bij Woerden. Smart Energy Solutions ontwikkelt het veld Oosterwolde en Vermilion uit Harlingen heeft met succes een put geboord bij De Blesse in Friesland. Dat zijn gunstige ontwikkelingen met het oog op het winnen van gas en olie uit zeer kleine velden.

Stevig en stabiel

Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk van het nog aanwezige gas wordt gewonnen is het nodig dat:

- Goed wordt geïnventariseerd in welke gebieden, met het oog op de staat van de bestaande infrastructuur, gas met prioriteit moet worden opgespoord en gewonnen.
- Het investeringsklimaat in Nederland voor producenten van gas en olie aantrekkelijk is en blijft.
- Vergunninghouders die in bepaalde gebieden geen boringen willen zetten, hun 'slapende' vergunningen teruggeven, zodat bedrijven die daar wél in zijn geïnteresseerd ermee aan de slag kunnen.
- Nieuwe spelers gemakkelijk hun weg vinden op de Nederlandse markt.
- De overheid een stevig en stabiel beleid voert om opsporing en winning te bevorderen.

Weer jaknikkers in Schoonebeek...?

Op 20 december 2007 werd de definitieve beslissing genomen om weer olie te gaan winnen in Schoonebeek. EBN neemt voor 40% deel in dit nieuwe project van de NAM. Deze deelname past uitstekend in de missie van EBN om zoveel mogelijk bij te dragen aan maximale productie van koolwaterstoffen.

Schoonebeek is het grootste olieveld op land van Noordwest-Europa. Nadat het was ontdekt in 1943 heeft de NAM tussen 1948 en 1996 ongeveer een kwart van de één miljard aanwezige olievaten uit het olieveld bij Schoonebeek gewonnen. De NAM stopte uiteindelijk met de winning omdat het niet meer lonend was om de taaie, stroperige olie met een zeer lage olieprijs te produceren. Met nieuwe, innovatieve technologie – zoals horizontale putten en lagedruk-stoominjectie – denkt de NAM de komende circa 25 jaar nog eens 100 tot 120 miljoen vaten olie uit een deel van het veld te kunnen winnen. Dat is een toename van de totale Nederlandse aardoliereserves van 25%.

EBN heeft in 2007 gedurende het hele jaar meegewerkt aan de voorbereiding van het project, dat in 2008 direct van start is gegaan. Alle oude olie-installaties waren al verwijderd en de betrokken locaties gesaneerd. Er zal een nieuwe oliebehandelingsinstallatie en ook een wkk-centrale (gecombineerde stoom- en elektriciteitsopwekking) geïnstalleerd worden. Alle productie- en injectieputten zullen opnieuw geboord worden. EBN verwacht dat het project de Nederlandse samenleving veel zal opleveren. Bovendien heeft het een belangrijke economische uitstraling in de regio, onder andere omdat het project voor nieuwe werkgelegenheid zorgt.

Voor wie de geur van warme olie en oude installaties mist: de oude, vertrouwde jaknikkers zullen niet terugkeren in het landschap van Schoonebeek. Gebruik makend van moderne, geluidsarme hoogrendementspompen, verwacht NAM de olie vanaf 2010 te winnen.

Knelpunten aanpakken

In 2007 is EBN volop in actie geweest om het voorgaande dichterbij te brengen. Daarbij is een aantal successen geboekt. Zo heeft EBN in het verslagjaar een project uitgevoerd met als doel verbetering van het kleineveldenbeleid. In december verscheen de eindrapportage.

Kleineveldenbeleid moet beter

EBN heeft in 2007 gewerkt aan het opstellen van een advies over verbetering van het kleineveldenbeleid. In een aantal interviews met stakeholders is geïnventariseerd wat precies de knelpunten in het beleid zijn en hoe die opgelost zouden kunnen worden. Onder andere de volgende knelpunten kwamen naar voren:

- *GTS heeft de publieke taak te garanderen dat het gas uit de kleine velden getransporteerd kan worden. Vanwege onduidelijkheid in de bestaande wetgeving kan GTS die taak niet goed uitvoeren. Om daarover duidelijkheid te scheppen zou de Gaswet veranderd moeten worden.*
- *Het vergunningentraject is zo lang en ingewikkeld dat het vertraagd werkt op ontwikkelingsprojecten.*
- *De inkoopvoorwaarden voor kleine velden zouden verbeterd kunnen worden.*
- *Synergie en informatie-uitwisseling tussen stakeholders kan verbeterd worden.*

EBN is met een aantal aanbevelingen al tijdens het maken van de rapportage actief aan de slag gegaan. Dat heeft er onder andere toe geleid dat GasTerra de inkoopvoorwaarden voor 2007 in positieve zin heeft aangepast. Het punt om de onduidelijkheid rond de uitvoering van de publieke taak van GTS weg te nemen, is onder de aandacht gebracht van het ministerie van EZ. Men kijkt daar nu naar de noodzakelijke wetswijziging. Dat geldt ook voor de complexiteit van het vergunningentraject. EBN heeft aanbevolen te komen tot één loket waar operators terecht kunnen. De overige knelpunten worden na 2007 aangepakt.

Aantrekkelijk klimaat

Als het investeringsklimaat in Nederland niet aantrekkelijk is, zullen producenten ons land eerder links laten liggen. Om hen juist nu te interesseren in het ontwikkelen van kleine velden, moeten we er dus voor zorgen dat ons investeringsklimaat gunstig is. Dat kan bijvoorbeeld door fiscale maatregelen die specifiek zijn gericht op opsporing en winning van marginale velden. Al in 2006 heeft EBN samen met NOGEPA gewerkt aan voorstellen op dit gebied. In 2007 zijn die verder uitgewerkt. Zo heeft EBN een model gemaakt, waarin zichtbaar is onder welke omstandigheden en met welk rendement gas gewonnen kan worden. Via het model is eenvoudig te zien welke invloed veranderende omstandigheden (bijvoorbeeld fiscale maatregelen) hebben op het rendement van investeringen.

Voor een aantrekkelijk klimaat is het ook nodig dat geïnteresseerde bedrijven aan de slag kunnen. Daarvoor is het gewenst dat prospects of velden in bestaande vergunninggebieden beschikbaar komen als de huidige vergunninghouders die niet willen ontwikkelen (de 'slapende vergunningen').

De inspanningen van EBN en anderen voor een beter mijnbouw klimaat werpen inmiddels vruchten af. Minister Van der Hoeven van Economische Zaken heeft aangekondigd een wetsontwerp te zullen indienen waardoor het mogelijk wordt slapende vergunningen gedeeltelijk in te trekken. Ook wil zij in 2008 een convenant ondertekenen met de mijnbouwindustrie om de exploitatie van kleine velden te stimuleren, onder andere door het vrijwillig teruggeven van vergunningen of delen daarvan. In dat verband werkt zij er hard aan in 2008 te komen met een financiële stimulans van de marginale velden op de Noordzee.

EBN gaat de boer op...

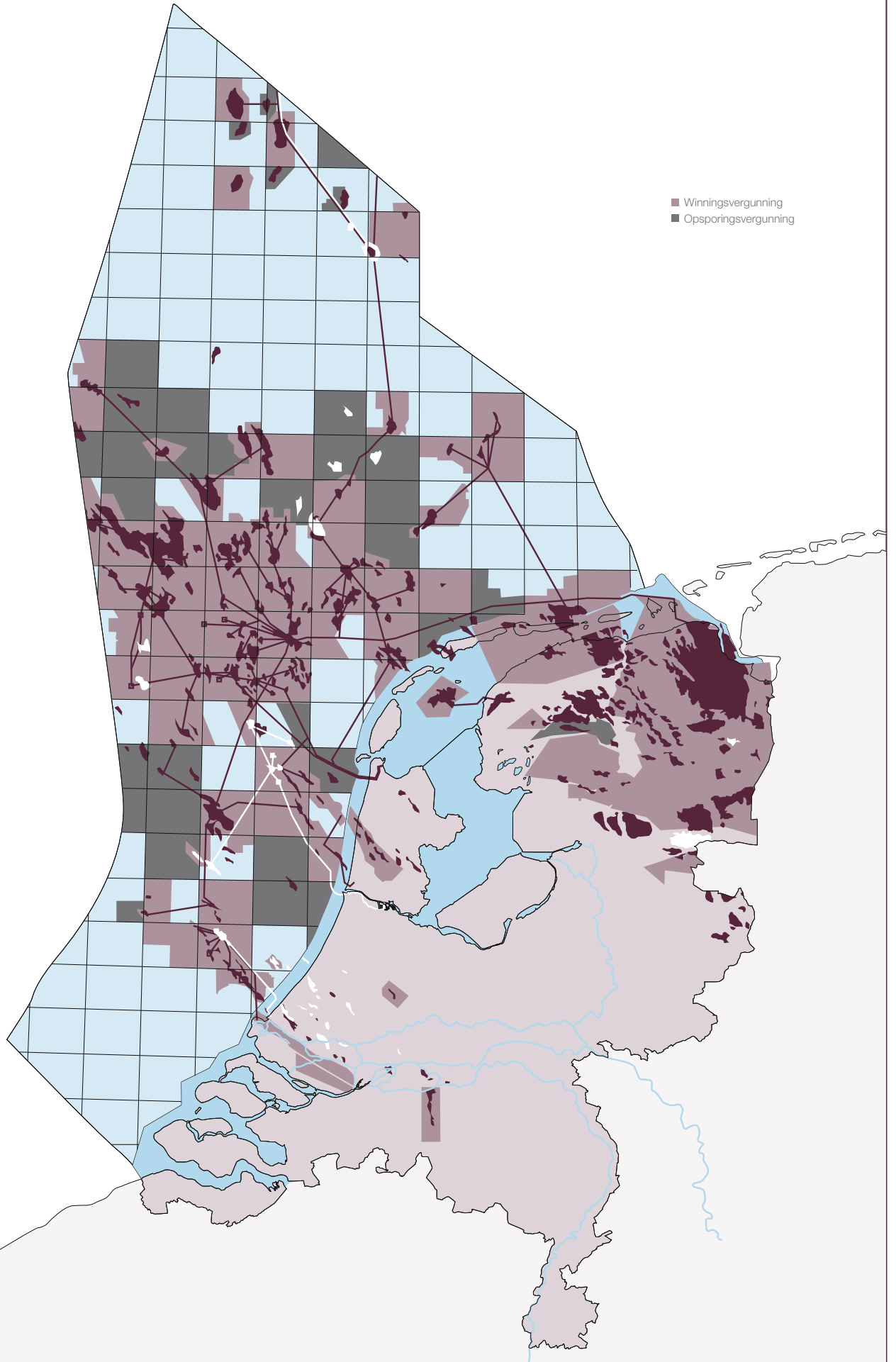
EBN wil meer en meer optreden als 'wegbereider' voor bestaande en vooral nieuwe partijen in de olie- en gaswinning in Nederland. Daartoe is samen met EZ, TNO en Staatstoezicht op de Mijnen gekeken hoe de inspanningen om nieuwe partijen te beoordelen efficiënter kunnen. Daar wordt veel tijd en energie in gestoken. Afgesproken is om op dit gebied meer samen te werken om dubbel werk te voorkomen. Daarnaast is EBN meer en meer actief 'de boer op gegaan' om Nederland te presenteren als interessant gasland. EBN heeft presentaties gegeven en is veel gesprekken aangegaan met nieuwe partijen om hen enthousiast te maken voor investeren in Nederland. EBN zal met ingang van 2008 jaarlijks een rapport uitbrengen die bestaande spelers maar ook potentiële investeerders inzicht geeft in de perspectieven van olie- en gaswinning in Nederland. EBN wil zich op die manier duidelijk profileren als een goede ingang tot E&P in Nederland.

Deelnemingen

EBN participeerde in 2007 in 115 winningdeelnemingen, waarvan 20 op land en 95 offshore. Daarnaast participeerde EBN in 26 opsporingdeelnemingen voor olie en gas. EBN heeft ook belangen in 3 offshore gasverzamelleidingen (inclusief de extensies) en in 3 gasbergingen. Het aantal deelnemingen van EBN is in 2007 fors gestegen ten opzichte van de jaren daarvoor. Op land is dit vooral het gevolg van de splitsing van een aantal vergunningen. In 2008 zal deze stijging naar verwachting verder doorzetten met ruim 20 deelnemingen. Het aantal operators neemt ook verder toe, vooral operators die geen deel uitmaken van wereldwijd opererende bedrijven. Deze kleinere maatschappijen werken doorgaans anders dan de grote oliemaatschappijen. Ook zijn ze technisch en financieel anders georganiseerd. De komst van deze nieuwe spelers hangt samen met de afnemende interesse van de grotere spelers. Die laatste investeren bij voorkeur in omvangrijke projecten met een hoge 'risk en reward' ratio. In Nederland gaat het de komende jaren vooral nog om marginale velden die kleinere operators waarschijnlijk kostenefficiënter kunnen ontwikkelen.

Eerste Waddengas geproduceerd

In 2007 is de NAM op de locatie Moddergat in Friesland begonnen met de winning van het eerste gas uit de nieuwe velden onder de Waddenzee. Dat kon nadat daarvoor, na jarenlange maatschappelijke discussies, groen licht was gegeven. De gaswinning geschiedt 'met de hand aan de kraan'. Dat betekent dat de bodemdaling door de winning binnen vooraf vastgestelde veilige normen moet blijven. In de vergunningen staat dat de NAM een uitgebreid meet- en monitoringsprogramma uitvoert en daarover jaarlijks rapporteert aan het bevoegd gezag. Indien nodig kunnen de ministers van Economische Zaken en Landbouw de gaswinning beperken of zelfs stilleggen. Vanaf 2008 en 2009 zal de NAM ook gas gaan winnen vanaf de locaties Vierhuizen en Lauwersoog in Groningen. In totaal bevatten de velden onder de Waddenzee naar verwachting samen meer dan 25 miljard m³ gas. Daarmee kunnen de huishoudens van de vier grote steden in Nederland tenminste tien jaar van gas worden voorzien. EBN neemt deel in de winning van het Waddengas en is nauw betrokken bij de projecten.

Boringen

In 2007 zijn in totaal 32 putten afgerond waarin EBN deelneemt. Dat zijn 8 exploratieputten, 4 evaluatieputten en 20 ontwikkelingsputten. In 2007 zijn geen putten in gasbergingen geboord. Van het totaal aantal putten zijn er 9 op land geboord en 23 offshore.

Hergebruik

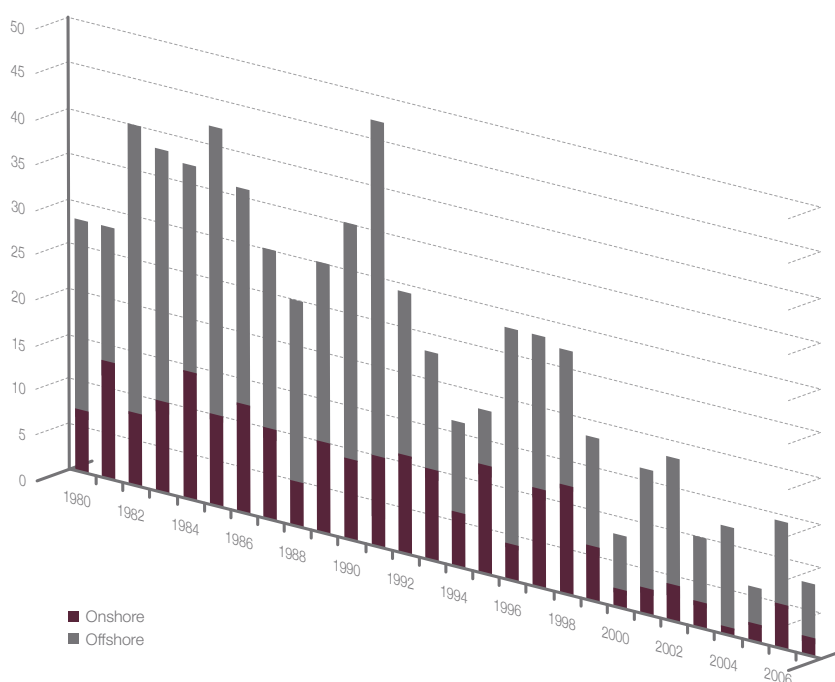
Gaz de France heeft in 2007 in de K12 vergunning het K12-K veld ontwikkeld (ontdekt in 2005) door het plaatsen van een satelliet platform (met een 11,3 km lange pijpleiding verbonden met het K12-B platform voor verdere behandeling en afvoer). De deksectie was afkomstig van het K12-A platform dat in 2006 was verwijderd en daarna geheel is gerenoveerd voor hergebruik. Gaz de France en Wintershall zijn de meest actieve bedrijven op het gebied van hergebruik. Tot nu toe zijn ongeveer de helft van de verwijderde platforms hergebruikt.

Opsporing

Een goede maat voor de activiteiten op het gebied van opsporing is het aantal exploratie- en evaluatieboringen dat wordt gezet. Zoals gezegd zijn er in 2007 in totaal 8 exploratie- en 4 evaluatieboringen afgerond (dat wil zeggen: de resultaten waren bekend). Hiervan zijn 6 exploratieboringen offshore gezet. Vooral offshore is de afname van het aantal putten zorgwekkend. Door de jaren heen worden steeds minder putten gezet, terwijl er volgens EBN de komende tien tot vijftien jaar nog zeker 150 putten gezet zullen moeten worden.

Van de 6 offshore exploratieboringen is er bij 4 gas gevonden, de andere 2 waren niet succesvol. Eén van de ontdekkingen zal al in 2008 in productie worden genomen, de ontwikkeling van de andere ontdekkingen wordt nog onderzocht. De verwachting is dat minstens 2 van de andere boringen verder ontwikkeld zullen worden.

Aantal exploratieboringen

Op land heeft EBN deelgenomen in 2 exploratieboringen. Beide hebben gas aangetoond en een van de ontdekkingen is al in productie genomen. Van de andere wordt verwacht dat dat in 2008 zal gebeuren.

Met 6 succesvolle boringen op een totaal van 8 boringen is weer aangetoond dat er nog meer dan voldoende exploratiemogelijkheden zijn in Nederland. Hoewel de resultaten van de boringen nog bestudeerd worden, wordt verwacht dat er weer per exploratieboring ca. 1 mrd. m³ aan de reserves is toegevoegd. Dat is volledig in lijn met de afgelopen jaren.

In 2007 zijn 4 evaluatieboringen gezet, 2 offshore en 2 op land. Alle 4 hebben gas aangetoond en de reserves van de velden zijn met de boringen beter vastgesteld.

Nieuwe spelers zorgen voor groei in exploratie en productie

Het offshore gebied waarvoor een exploratievergunning van kracht is, is in 2007 met circa 40% toegenomen tot bijna 6000 km². Dat is een positieve ontwikkeling. De groei hangt vooral samen met het toenemend aantal nieuwe spelers op de markt, zoals Cirrus, Grove, Ascent en Elko.

Cirrus, een kleine Canadese onafhankelijke speler, pakt bijvoorbeeld de ontwikkeling van de M1-A en M7-A velden voortvarend aan. Dat zijn marginale velden die door verschillende operators niet ontwikkeld konden worden. De ontwikkelingsplannen van Cirrus zijn in 2007 goedgekeurd en vervolgens is tot uitvoering overgegaan.

EBN adviseert over vergunningen

EBN adviseert het ministerie van EZ over de verlening van winningvergunningen en het voorschrijven van staatsdeelneming daarin. In 2007 is een advies uitgebracht over de aanvragen voor een winningvergunning voor E17/E16a en M1. Deze aanvragen zijn inmiddels gehonoreerd.

Daarnaast heeft EBN EZ geadviseerd om staatsdeelneming voor te schrijven bij het ontwikkelen van gasvoorkomens in de P9ab vergunning. Formele staatsdeelneming in gas was voor de P9c winningvergunning niet meer mogelijk, omdat staatsdeelneming was uitgesloten bij de verlening van de vergunning. Toch zal EBN wel gaan deelnemen in de ontwikkeling van het daar aanwezige gas door middel van een overeenkomst met de vergunninghouder. Deze deelname past in de nieuwe taakomschrijving van EBN.

EBN in Orca

Op de grens met het continentale plat van Engeland ligt het Orca gasveld. Dit veld is met twee boringen aangetoond, één in Nederland en één in Engeland. Gaz de France is operator aan beide kanten en onderzoekt of het veld economisch te ontwikkelen is. Gezien de ligging van het veld is EBN ook gestart met een eigen evaluatie van het veld. EBN zal EZ in 2008 adviseren over de economische winbaarheid en over staatsdeelname.

Winning

De gasproductie waaruit EBN opbrengsten kreeg, bedroeg 27 miljard m³. De winning van gas in 2007 werd op land door 4 operators verzorgd, waarvan NAM het grootste deel voor zijn rekening nam.

De offshore winning werd door 9 operators gerealiseerd. De 4 grootste hebben ongeveer een even grote bijdrage geleverd.

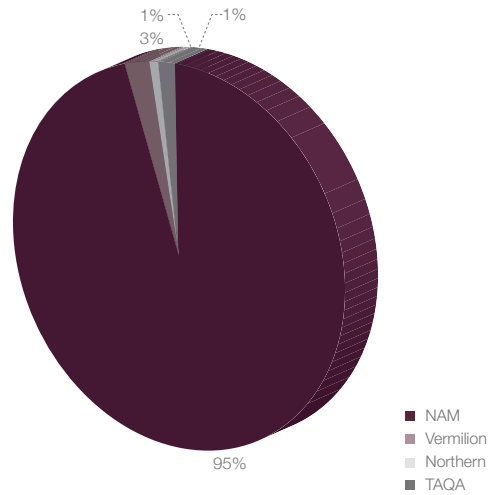
In 2007 zijn 11 nieuwe gasvelden waarin EBN participeert, in gebruik genomen. NAM heeft 6 velden op land en 2 offshore velden in productie genomen, GDF 2 offshore velden en Chevron 1 offshore. Daarnaast zijn er nog 19 velden in ontwikkeling die de komende jaren in productie genomen zullen worden.

In 2007 zijn 5 nieuwe winningvergunningen aangevraagd. Naar alle waarschijnlijkheid zullen de activiteiten in deze vergunningen (A15a, E15b, P3c, P10b en Andel III) tot nieuwe ontwikkelingen leiden.

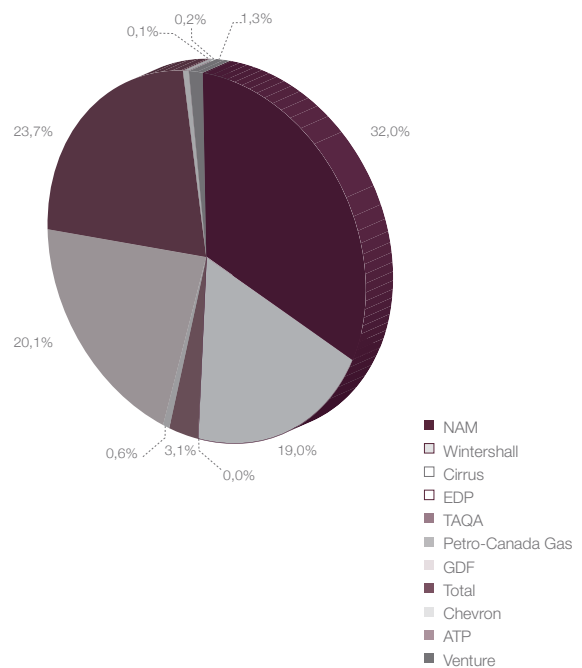
NAM ontwikkelt L9

Het meest recente grote project van de NAM op het Nederlands deel van het continentaal plat is de ontwikkeling van twee gasvelden in het L9 blok. In 2007 is vooral constructiewerk uitgevoerd: er zijn platforms geïnstalleerd en er is een pijpleiding aangelegd. In 2008 zullen de productieputten geboord worden en NAM zal dan ook 2 evaluatieputten boren op nog niet aangetoonde breukblokken. EBN participeert in dit project. Het is de bedoeling dat de productie start in 2008.

Jaarproductie kleine velden op land

Jaarproductie kleine velden offshore

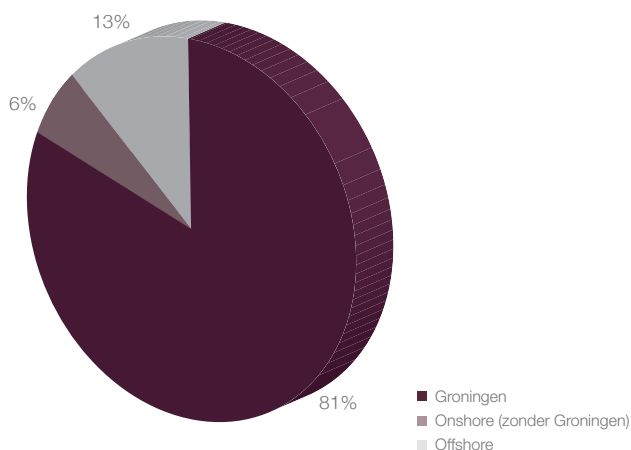

Reserves

De gasreserves van velden waarin EBN participeert bedragen per 31 december 2007 (op 100% veldbasis) 1265 miljard m³ Groningen equivalent (EBN's (in)directe deel is 513 miljard m³). Dit is een afname met 57 miljard m³ ten opzichte van 1 januari 2007. Er is ongeveer 65 miljard m³ geproduceerd uit velden waarin EBN deelneemt, terwijl ongeveer 15 miljard m³ reserves zijn bijgeboekt en 8 miljard m³ zijn afgeboekt. De oliereserves van velden waarin EBN participeert bedragen 24 miljoen m³ (EBN's (in)directe deel is 9,7 miljoen m³). Deze zijn door ontwikkelingsplannen van Schoonebeek sterk toegenomen. EBN volgt in de vaststelling van haar reserves de definities zoals in 2007 door SPE, WPC, AAPG en SPEE zijn vastgelegd in het Petroleum Resources Management System.

De verdeling van de gasreserves is als volgt:

Reserves verdeling EBN deelnemingen

De Ruyter: investering terugverdiend

In september 2006 nam Petro Canada het De Ruyter olieveld in productie. Dit was het eerste project waarbij EBN ook in oliewinning ging participeren. Het eerste volledige jaar van olieproductie voor dit veld was 2007. Door de hoge olieprijs kon de investering in dit veld in ruim één jaar worden terugverdiend.

Ontmanteling

De verwachting was dat in 2007 een paar platforms zouden worden ontmanteld. Door de hoge olie- en gasprijzen kon de productie van bijna lege velden in 2007 economisch worden voortgezet en werden dus geen velden ingesloten. Daardoor was het niet nodig om in 2007 platforms te ontmantelen.

Gasgebouw

Belangrijke pijlers

EBN heeft een belang van 40% in de Maatschap Groningen, die met de NAM als operator verantwoordelijk is voor de productie van aardgas uit het Groningenveld en twee ondergrondse gasopslagen. Daarnaast neemt EBN ook voor 40% deel in GasTerra, het bedrijf dat het meeste Nederlandse gas verkoopt. De Maatschap Groningen en GasTerra worden samen ook wel het Gasgebouw genoemd.

Om zolang mogelijk gebruik te kunnen maken van de balansfunctie van het Groningenveld, heeft de minister van Economische Zaken aangegeven hoeveel gas per jaar maximaal uit het Groningenveld mag worden geproduceerd. Tot en met 2015 ligt dit plafond op gemiddeld 42,5 miljard m³ per jaar. In 2007 is 30 miljard m³ gas uit het Groningenveld geproduceerd.

Gasgebouw in 2007

De veranderingen in de gasmarkt hebben grote gevolgen voor het Gasgebouw. Er ontwikkelt zich een Noord-West Europese markt, waar de prijsvorming in toenemende mate door de handel op NBP, TTF en andere handelsplaatsen wordt bepaald. De concurrentie neemt, zeker in Nederland, sterk toe. Het traditionele onderscheid tussen binnenland en export moest daarom worden losgelaten. GasTerra moet in die Europese markt sneller en flexibeler inspelen op veranderingen in vraag en aanbod en op de wensen van klanten. In 2007 was er sprake van sterk achterblijvende verkopen, als gevolg van een zeer zachte winter en lage spotprijzen door het relatief ruime aanbod.

De mensen van EBN

Investeren in mensen

'Investeren in vernieuwing' is de rode draad die door dit jaarverslag loopt. EBN wil gas- en olieproducenten uitdagen te investeren in Nederland. Om dat te bereiken moet EBN investeren in vernieuwing van de eigen organisatie. De teruglopende exploratie vraagt om een nieuwe, actievere rol van EBN. EBN wil die rol graag optimaal vervullen. Daar is een organisatie voor nodig die stáát, die beschikt over kennis en ervaring en tegelijkertijd openstaat voor vernieuwing. Een organisatie, die verdieping in ingewikkelde technische ontwikkelingen paart aan kennis van commerciële trajecten, verstand van beleidsmatige processen en gevoel voor politiek. Dat is geen geringe opgave voor een relatief klein bedrijf dat daarnaast bezig is de eigen, zelfstandige organisatie op poten te krijgen. Naast het inhoudelijke werk heeft EBN in 2007 hard gewerkt aan de uitbouw van de eigen organisatie. Daarbij is een aantal mooie mijlpalen bereikt: EBN heeft een eigen HR-afdeling opgezet, er is een arbeidsvoorwaardenregeling en de eerste medewerkers kregen een EBN-arbeidscontract. Dat zijn belangrijke stappen op weg naar de volwassen, innovatieve en uitdagende organisatie die EBN wil worden.

Binden door te boeien

Begin 2007 waren de voorbereidingen voor een arbeidsvoorwaardenregeling van EBN afgerond. Na intensief overleg op verschillende niveaus kon de regeling worden voorgelegd aan de Personeelsvertegenwoordiging (PVT). Die keurde de regeling conform de afspraken nog voor 1 juli goed, uitgaande van een

inwerkingtreding per 1 januari 2008. De regeling biedt een goed en up-to-date pakket arbeidsvoorwaarden, toegesneden op EBN. Kern van het HR-beleid is dat EBN mensen aan zich wil binden door hen te boeien. We bieden afwisselend en vaak uitdagend werk in een platte organisatie, ontwikkelingsmogelijkheden en flexibiliteit in werktijden en beloning. Medewerkers worden beoordeeld op hun output en de ontwikkeling van hun competenties. Leiderschap, samenwerking en resultaatgerichtheid zijn voor EBN de kerncompetenties.

Heldere communicatie

In de nieuwe arbeidsvoorwaarden is veel veranderd ten opzichte van de 'oude'. Met name de grotere flexibiliteit in werktijden en beloning is nieuw. Daarom is het goed daarover duidelijk te communiceren. EBN heeft de medewerkers dan ook via gesprekken en voorlichtingsbijeenkomsten uitgebreid ingelicht over de nieuwe regeling. Ook werden er voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd over de pensioenregeling, die van het DSM Pensioenfonds is overgaan naar het ABP.

Eerste EBN-arbeidscontracten

Nadat de arbeidsvoorwaardenregeling was goedgekeurd kon een vertaling worden gemaakt naar de individuele situaties van de medewerkers. De medewerkers die daarvoor in aanmerking wilden komen, kregen een voorstel voor een arbeidscontract met EBN. Eind 2007 is met 31 medewerkers zo'n contract afgesloten. De contracten zijn per 1 januari 2008 in werking getreden.

Naar één locatie

Zoals gezegd werkt EBN vanuit twee locaties: Heerlen en Utrecht. Heerlen is de plek van waaruit EBN van oudsher, als onderdeel van DSM, opereerde. Eind 2005 is – met het oog op de verzelfstandiging van EBN - een tweede locatie in Utrecht geopend. In 2006 is het besluit genomen op termijn weg te gaan uit Heerlen en alle activiteiten in Utrecht te concentreren. Achterliggende gedachte daarbij is dat de centrale ligging van Utrecht voor EBN uiteindelijk voordelen biedt in de afstand tot onze relaties en de positie op de arbeidsmarkt.

Het besluit om uit Heerlen te vertrekken is ingrijpend voor de organisatie en voor veel medewerkers. Eind 2010 sluit de locatie in Heerlen. Voor velen komt dat dichtbij. Een deel van de mensen dat werkt in Heerlen zal met pensioen gaan. Een ander deel komt naar Utrecht. Een laatste groep mensen blijft in Limburg. Met hen wordt gekeken naar ander werk, ofwel bij DSM of daarbuiten. In 2007 heeft EBN daar veel aandacht aan besteed en dat zal ook de komende jaren nog een grote rol blijven spelen. EBN hecht er in het belang van de organisatie én de medewerkers aan de verplaatsing van het bedrijf met zorg en aandacht uit te voeren.

Alles opnieuw uitvinden

In 2007 is veel energie gestoken in het opzetten van de interne EBN-organisatie. Voor vrijwel alle organisatorische en praktische zaken sloot EBN in het verleden aan bij de grote DSM-organisatie. Er moest dus werkelijk een geheel nieuw bedrijf worden opgezet. Dat bleek in de praktijk meer inspanningen te vergen dan van tevoren werd verwacht. Naast de al genoemde arbeidsvoorwaardenregeling en de arbeidscontracten werden dankzij de inzet van velen onder andere de volgende zaken aangepakt:

- Er is een nieuw ICT-netwerk opgezet.
- EBN heeft een eigen HR-afdeling ingericht van waaruit de coördinatie van de werving en selectie en competentie-management plaats vindt en ook de aansturing van bijvoorbeeld de salarisadministratie en een collectieve ziektekostenverzekering.
- Er is een nieuw systeem ontwikkeld voor documentbeheer.
- Er is een aanzet gegeven tot verbetering van project-management en werkplanning.
- Een eigen beleid voor de beoordeling en ontwikkeling van medewerkers staat in de steigers.

EBN: nieuw en fris gezicht naar buiten

Niet alleen de interne organisatie kreeg in 2007 meer vorm. EBN heeft in 2007 ook veel geïnvesteerd in het 'gezicht naar buiten'. EBN wil laten zien dat het een professionele en aantrekkelijke organisatie is. Waar men openstaat voor verandering, voor een nieuwe, actieve rol in het Nederlandse gas- en energiebeleid. Daarbij is in de eerste plaats gezocht naar een kantoor dat past bij die moderne en open sfeer. Dat is goed gelukt; eind 2007 kon EBN haar intrek nemen in een nieuw kantoor in het kantorendeel 'Hoog Overborch' in Hoog Catharijne. Het kantoor ademt een lichte en open sfeer, geheel passend in de filosofie van het nieuwe EBN. Tijdens een feestelijke kerstviering nam het personeel het nieuwe kantoor op 21 december in gebruik. Onze relaties zijn begin 2008 uitgenodigd. Ook op andere fronten heeft EBN gewerkt aan een nieuw 'visitekaartje'. Zo is een nieuwe huisstijl ontwikkeld – waarin ook dit jaarverslag is vormgegeven - en is de website vernieuwd.

Vernieuwing binnen directie

Ook binnen de directie van EBN is in 2007 het nodige veranderd. Na EBN bijna tien jaar te hebben geleid, verliet Rob Atsma de organisatie om met pensioen te gaan. Hij nam afscheid op 2 november. Per diezelfde datum nam Jan Dirk Bokhoven het stokje van hem over als voorzitter van de directie. De directie van EBN bestaat nu uit drie personen: Jan Dirk Bokhoven, Joost Haenen en Dick Roest.

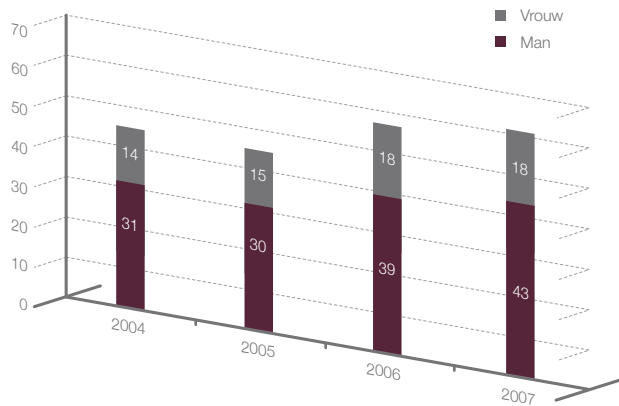
Personeel

Eind 2007 werkten bij EBN 61 medewerkers overeenkomend met 55,25 fte. Daarnaast waren er 5 inhuurkrachten actief. De werving van nieuwe medewerkers in 2007 had vooral te maken met de verzelfstandiging van EBN en de forse groei in het aantal deelnemingen. De gemiddelde leeftijd van de medewerkers was in 2007 47 jaar. Dat is vergelijkbaar met 2006. Het ziekteverzuim was in 2007 2,3%. Het ziekteverzuim heeft in 2007 iets hoger gelegen dan in de twee jaren ervoor door een aantal langdurig zieken in de tweede helft van het jaar.

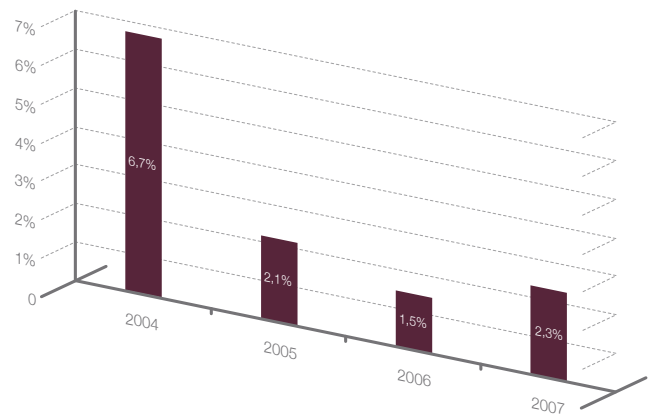
Meer dan de helft van de medewerkers bij EBN heeft een academische opleiding. De overigen een MBO/HBO opleiding. Bij EBN werken momenteel 19 vrouwen waarvan 1 in de management groep. Wij streven ernaar meer vrouwen in dienst te nemen.

De leeftijdsopbouw laat nog steeds een verontrustend beeld zien: het aantal medewerkers van 55 jaar en ouder bedraagt 22, ruim meer dan welke andere leeftijdscategorie. In het vervullen van de vacatures is het streven om meer balans in de leeftijdsopbouw te krijgen.

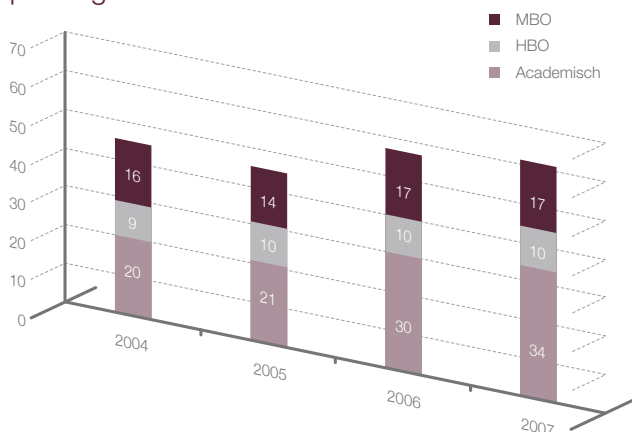
Aantal medewerkers

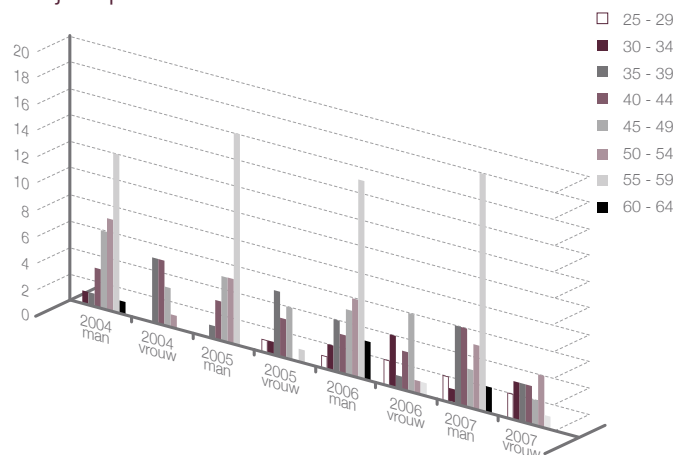
Ziekteverzuim

Opleiding

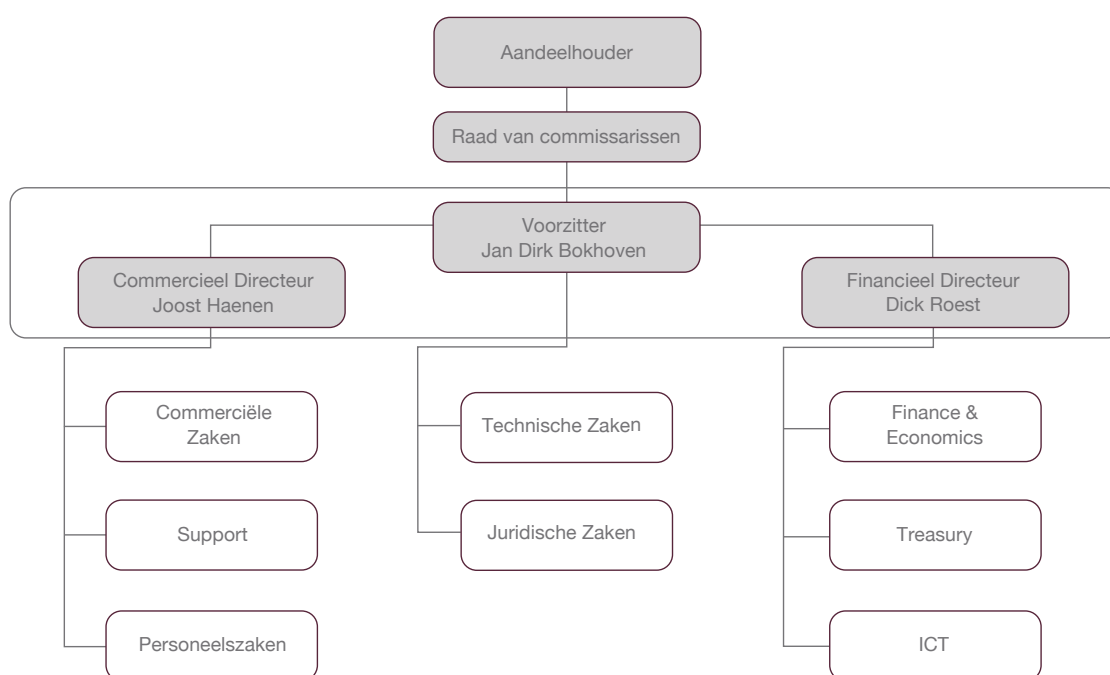
Leeftijdsopbouw Mannen/Vrouwen

Organogram

De deelnemingen van EBN zijn ondergebracht in businesslijnen. Businesslijn managers die de deelnemingen beheren rapporteren aan de directie. Bij de uitvoering van het beheer draagt de businesslijn manager zorg voor de noodzakelijke functionele inbreng.

Van PVT naar OR

Sinds 1 januari 2006 kende EBN – naast de Ondernemingsraad van DSM – een Personeelsvertegenwoordiging (PVT). In dat overlegorgaan behartigden medewerkers van de vestigingen in Heerlen en Utrecht de belangen van de EBN'ers bij de directie. De PVT heeft in 2007 vier keer in goede sfeer overlegd met de directie. Belangrijke onderwerpen tijdens de overlegvergaderingen waren de adviesaanvraag rond de concentratie van EBN in Utrecht en de instemming van de PVT met de Regeling Arbeids-

voorwaarden. Daarnaast is in de loop van 2007 de oprichting van een zelfstandige OR voorbereid. In december vonden daarvoor de eerste verkiezingen plaats. Er waren zeven kandidaten en de opkomst in Utrecht en Heerlen was groot. Daaruit bleek een grote belangstelling voor het werk van de OR. Vijf mensen werden gekozen tot lid van de OR die met ingang van 1 januari 2008 officieel aan de slag is gegaan.

Risicobeheersing en interne controle in het kader van corporate governance

Grote verantwoordelijkheid

EBN voert het beheer over meer dan 140 deelnemingen met een totale omzet van iets meer dan 6 miljard euro in 2007 en een nettoresultaat van bijna 2,4 miljard euro. Van de totale aardgasbaten van de Staat der Nederlanden kwam in 2007 bijna 5 miljard euro binnen via EBN. EBN is zich zeer bewust van de grote verantwoordelijkheid en de maatschappelijke betekenis daarvan, die deze relatief kleine bezetting draagt. Daarom hanteren wij stringente normen voor het uitvoeren van operaties en financieel beheer. De directie is verantwoordelijk voor dit beheer en voor effectiviteit en efficiency van de organisatie.

Interne stroomlijning

De verzelfstandiging van EBN en de verdere inrichting van de matrixorganisatie hebben – uiteraard – ook grote gevolgen voor het risicobeheersings- en controlesysteem. Voorafgaande aan de verzelfstandiging heeft EBN een analyse uitgevoerd naar daarmee eventueel gepaard gaande bedrijfsrisico's. Conclusie in die analyse was onder andere dat, in het licht van de verzelfstandiging, extra aandacht zou moeten worden besteed aan:

- Kwetsbaarheid rond behoud van kennis en ervaring in een relatief kleine organisatie.
- Organisatie en beheer van informatiesystemen.
- Optimalisering van het financiële beheer van de deelnemingen.

EBN is actief aan de slag gegaan met die aanbevelingen. Voortbouwend op de activiteiten in 2006 is daaraan in 2007 verder invulling gegeven.

Kennisbehoud en -overdracht

Zo heeft EBN veel nieuw personeel geworven voor de noodzakelijke kennisoverdracht. We hebben ons ook – gelet op het nieuwe organisatiemodel en het nieuwe personeel – vooral gericht op het verbeteren van de werkprocessen en het analyseren van de gegevensstromen binnen ons bedrijf, met als doel die efficiënter en beter te stroomlijnen. Wat welke medewerker heeft gedaan is meer transparant en ook achteraf traceerbaar. Daarbij hebben de businesslijnmanagers een meer centrale rol gekregen in het beheer van de deelnemingen van EBN.

Informatiesystemen

In 2007 is een eigen ict-infrastructuur opgezet met de bijbehorende beveiliging daarvan. Ook zijn in 2007 de voorbereidingen getroffen om onze managementinformatie beter te mobiliseren. Naar de toekomst toe willen we de registratie van basisgegevens verbeteren, alsook een eenduidige rapportage van stuurinformatie realiseren. Daartoe hebben we in 2007 gekeken naar de basisstructuur voor de opslag van gegevens, contracten en correspondentie, hoe we die opvraagbaar willen maken en hoe de interne informatiestromen dan het best kunnen lopen. In 2008 zal het elektronische systeem worden ingevoerd.

Verbetering beheer deelnemingen

Het is niet alleen van groot belang dat de interne organisatie op orde is; dat kennis wordt behouden en informatiesystemen goed worden georganiseerd en beheerd. In nauwe samenhang daarmee neemt EBN ook externe processen onder de loep.

Zo is het aantal deelnemingen van EBN de laatste jaren fors toegenomen. Gelet op die uitbreidingen is EBN – in het kader van het optimaliseren van het financieel beheer - gestart met het verbeteren van de accounting procedures met operators. Doel daarbij is onder andere vereenvoudiging van de procedures, betere stroomlijning in het maken van afspraken, verkrijgen van benodigde informatie en rapportage, vergroten van duidelijkheid en vergelijkbaarheid, en daarmee het bevorderen van het pro-actief uitvoeren van onze rol in de deelnemingen. Ook hebben we in 2007 een start gemaakt met het via rapportages naar voren halen van 'financial control' bij de deelnemingen in combinatie met het scherper en gericht aansturen van de accountantscontrole. Ook daarin hebben de businesslijnmanagers een meer sturende rol gekregen.

Getrouw beeld

De directie stelt vast dat het interne systeem voor controle van de financiële rapportage redelijke zekerheid verschaft dat de financiële rapportage geen materiële onjuistheden bevat, en zij stelt vast dat het interne controle systeem in 2007 adequaat heeft gefunctioneerd. Werking en toepassing van dit systeem behoeft continue aandacht voor een optimale werking.

De jaarrekening geeft een getrouw beeld van de financiële toestand van de onderneming en de resultaten van haar bedrijfsactiviteiten en bevat de vereiste gegevens. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het bovenstaande niet impliceert dat deze

systemen en procedures een absolute waarborg zijn voor het behalen van de strategische en operationele doelstellingen, of dat zij alle onjuiste weergaven, onnauwkeurigheden, fouten, gevallen van fraude of handelingen in strijd met wet- en regelgeving geheel kunnen voorkomen.

Gezien het bovenstaande is de directie van mening te voldoen aan de best practice bepaling II.1.4 van de Nederlandse Corporate Governance Code (rekening houdend met de aanbeveling voor de toepassing daarvan die de Monitoring Commissie Corporate Governance heeft gedaan).

Resultaat

Algemene gang van zaken

Ondanks de lagere afzet tengevolge van de relatief zachte winter en de iets lagere gemiddelde marktprijzen is het nettoresultaat van EBN in 2007 nagenoeg gelijk gebleven aan 2006. Het volledige resultaat is zoals gebruikelijk geheel uitgekeerd aan de aandeelhouder.

Omzet

De netto omzet in 2007 uit de gewone bedrijfsvoering bedraagt 6.090 miljoen euro. Ten opzichte van 2006 is dit een daling van 174 miljoen euro (-3%), welke veroorzaakt wordt door enerzijds een lagere gasafzet tegen een lagere gemiddelde gasprijs en anderzijds door een hogere olieafzet tegen een gemiddeld hogere olieprijs.

Bedrijfslasten

De totale bedrijfslasten zijn gedaald van 2.950 miljoen euro in 2006 naar 2.918 miljoen euro in 2007, een daling van 1%.

Bedrijfsresultaat

Het bedrijfsresultaat bedroeg 3.172 miljoen euro, overeenkomend met een daling van 4% ten opzichte van 2006.

Getekend te Utrecht, 8 april 2008

Directie

J.D. Bokhoven

Voorzitter

J.W.P.M. Haenen

Commercieel Directeur

D.G. Roest

Financieel Directeur

Nettoresultaat uit doorlopende activiteiten

Het nettoresultaat in 2007 bedroeg 2.367 miljoen euro, dat is 11 miljoen euro minder dan in 2006.

Gevoeligheid voor externe factoren

De afzet van gas fluctueert met de buitentemperatuur, waarbij de piek in de afzet in de koudere wintermaanden ligt. Hierbij is het volume sterk afhankelijk van de werkelijke buitentemperatuur. In de afgelopen zachte winter begin 2007 was de afname van gas daarom relatief lager dan in voorgaande koudere winters.

In verkoopcontracten zijn gasprijzen veelal gerelateerd aan de olieprijs, waarbij de gasprijs de olieprijs met een vertraging van enkele maanden volgt. Als gevolg van de afhankelijkheid van de olieprijs, die in dollars wordt genoteerd, is er ook een gevoeligheid voor het koersverloop van de dollar ten opzichte van de euro.

Verkoopcontracten op basis van spottransacties zijn afhankelijk van de prijs die op het moment van de verkoop op de markt wordt verwezenlijkt.

Financiering

In 2007 zijn drie langlopende leningen opgenomen, met een totale waarde van 376 miljoen euro.

Toekomstverwachting

Wat er ook gebeurt, één ding is duidelijk: het einde van de olie- en gaswinning in Nederland komt in zicht. EBN zet zich ervoor in zoveel mogelijk van deze belangrijke bodemschatten op te sporen en te winnen, met als doel dat de Nederlandse samenleving daarvan zo goed mogelijk profiteert.

In 2007 heeft EBN wat dat betreft belangrijke lijnen uitgezet:

- EBN wil – en moet – actiever opereren om olie- en gasmaatschappijen voortgaand te interesseren in opsporing en winning in Nederland.
- EBN verandert de eigen organisatie om die rol de komende jaren met verve te kunnen vervullen en daarnaast het beheer van de talloze deelnemingen professioneel en adequaat te kunnen voeren.
- EBN wil een aantrekkelijke partij zijn op de arbeidsmarkt.

Dit zijn lijnen voor de langere termijn. EBN zal daarop in 2008 dan ook voortbouwen. We gaan ons ook het komende jaar weer inzetten voor maximale productie van gas en olie in Nederland. En tegelijkertijd voor een optimale opbrengst daarvan. Het jaar 2008 heeft een goede start gekend met een koudere winter dan in 2007, hetgeen een positieve invloed heeft gehad op de afzet in de eerste maanden. Bovendien liggen de prijzen tot dusver op een hoger niveau dan vorig jaar, waardoor voor geheel 2008 rekening wordt gehouden met een stijging van het nettoresultaat ten opzichte van 2007. Wij zullen de komende jaren meer en meer gaan bijdragen aan de ontwikkeling van een liquide gasmarkt

in Noordwest Europa door onze aandacht ook te richten op activiteiten rond de mogelijkheid van gasopslag. Op die manier wil EBN actief meewerken dat Nederland de gasrotonde van Europa wordt.

We blijven verder investeren in onze organisatie. We gaan de komende 3 jaar volop aandacht besteden aan de concentratie van onze activiteiten in Utrecht en het op een zorgvuldige manier afronden van het werk op de locatie in Heerlen. Waarbij de zorg voor de medewerkers die wél en die niet meegaan naar Utrecht een belangrijke plaats inneemt.

Ook gaan we actief trachten mensen voor ons te winnen op de arbeidsmarkt. We presenteren EBN bij universiteiten en op beurzen. Om te laten zien dat we er graag nieuwe mensen bij krijgen die vanuit hun professionaliteit bij EBN willen meewerken aan verantwoorde productie van onze bodemschatten en aan verdere verduurzaming van onze energiehuishouding.

Tenslotte: de komende tien tot vijftien jaar is grote activiteit geboden in opsporing en winning van olie en gas in Nederland. Wij hopen die 'sense of urgency' zo goed mogelijk over het voetlicht te kunnen brengen. Maar ook dan staat de tijd niet stil. Hoe wil EBN – naast de productie uit Groningen - er over tien tot vijftien jaar uitzien? Dat is nu nog moeilijk te zeggen. Maar EBN gaat zeker de komende jaren actief aan de slag om ook op die vraag een antwoord te vinden.

ebn

best access to dutch gas

Hoofdstuk 4

MVO en corporate governance: open en transparant

Gas
Productie
Focus
Samenwerking
Visie

Kennis breed inzetten

Interview Christel Hartkamp

Toen zij in maart 2006 bij EBN kwam werken was zij een van de eerste mensen in het kantoor in Utrecht. “Ik heb het hier echt zien vollopen”, lacht Christel Hartkamp, productiegeoloog bij de afdeling Technische Zaken. Haar overstap vanuit de consultancy naar EBN is haar goed bevallen: “Het leuke bij EBN is dat ik mijn technische kennis heel breed kan inzetten doordat ik bijvoorbeeld nauw samenwerk met juristen of economen. Dat is voor mij een nieuwe manier om met geologie bezig te zijn.” Daarnaast was zij in 2007 lid van de Personeelsvertegenwoordiging (PVT) van EBN en is zij per 1 januari 2008 voorzitter van de Ondernemingsraad die in de plaats komt van de PVT.

Prima resultaat

Als productiegeoloog ondersteunt Christel Hartkamp verschillende businesslijnen binnen EBN. “Mijn hoofdtaak is het onderzoeken van de ondergrond”, zegt zij. “Een leuk project waaraan ik in 2007 meewerkte was bijvoorbeeld een geïntegreerd onderzoek naar ontwikkeling van het F3-FA-veld. Voor deze studie werkte ik nauw samen met een aantal juniormedewerkers vanuit verschillende disciplines. Zij deden het werk onder supervisie van senioren. Dat werkte uitstekend. We hebben in samenhang naar allerlei verschillende elementen kunnen kijken, zoals de structuur van de ondergrond of de eigenschappen van de gesteentes, en maakten daar een dynamische simulatie van. Onze studie vormde een goede basis om het ‘field development plan’ te kunnen beoordelen. Een prima resultaat dus!”

Pittig

De combinatie van haar technische werk met het lidmaatschap van de PVT was in 2007 behoorlijk pittig, vindt Christel Hartkamp. “We kregen in de PVT zware onderwerpen op ons bordje”, zegt ze. “Veranderingen in de directie, de verhuizing naar Utrecht en de voorgenomen sluiting van het kantoor in Heerlen.” Christel kijkt

terug op de goede manier waarop de PVT met die soms moeilijke zaken omging: “Vooral de sluiting van Heerlen raakt mensen heel persoonlijk, ook binnen de PVT. Toch zijn we daar op een zuivere manier mee omgegaan en stond het algemene belang steeds boven persoonlijke belangen.” Omdat een zelfstandig EBN een officiële OR nodig heeft gaat de PVT per 1 januari 2008 over in een OR. Christel Hartkamp: “We hebben daar in 2007 hard aan gewerkt: een reglement opgesteld, verkiezingen voorbereid en uitgeschreven. Er waren bij de verkiezingen in december zeven kandidaten voor vijf plekken in de OR en veel medewerkers hebben gestemd.” Dat geeft de voorzitter van de nieuwe OR een goed gevoel: “Er is veel betrokkenheid bij het werk van de OR. Ik voel me wat dat betreft dus echt gesteund!”

Inleiding

EBN wil een open en transparante organisatie zijn, die op een maatschappelijk verantwoorde manier onderneemt. In algemene zin wil EBN de komende jaren aspecten van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) een meer structurele plaats in het beleid gaan geven. Daarmee is in 2007 een start gemaakt. Hieronder volgt een korte beschrijving van MVO-aspecten in de manier waarop EBN werkt. Vervolgens wordt inzicht gegeven in de corporate structuur van EBN.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

People

EBN werkt aan een veilig, sociaal en stimulerend werkklimaat voor de eigen medewerkers. 'Veilig' ook in de letterlijke zin van het woord, door middel van bijvoorbeeld VGM- en arbo-inspecties. In 2007 waren binnen EBN geen ongevallen met verzuim.

Daarnaast is in 2007 gewerkt aan het bouwen van een organisatie waarin medewerkers zich kunnen ontwikkelen, waarin zij verantwoordelijkheid dragen en zich verantwoordelijk voelen. Bovendien is veel energie gestoken in het omgaan met de twee – verschillende – culturen van de locatie in Heerlen en die in Utrecht. De medewerkers in Heerlen werken doorgaans al lange tijd bij het bedrijf en zijn vertrouwd met de werkwijze en de cultuur van DSM. Zij beschikken over zeer veel waardevolle kennis en ervaring. In Utrecht werken over het algemeen jonge medewerkers die nog maar kort in dienst zijn. Zij brengen nieuwe, frisse ideeën in, zonder daarbij 'gehinderd' te worden door de geschiedenis of de tradities van het bedrijf. De inbreng van die beide groepen is van grote waarde voor EBN; zij vullen elkaar immers

uitstekend aan. Maar het is soms lastig om de twee culturen op elkaar af te stemmen, waarbij de grote fysieke afstand een belemmerende factor is. Toch probeert EBN die afstand steeds weer te overbruggen. Directievergaderingen worden bijvoorbeeld om de week in Utrecht en in Heerlen gehouden.

Planet

EBN is een staatsdeelneming die een publieke taak heeft. In die zin zit het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) per definitie 'ingebakken' in de organisatie. Goed beheer en verantwoorde productie van onze bodemschatten is van grote maatschappelijke waarde. Door het kleinveldenbeleid dat EBN actief stimuleert, worden zoveel mogelijk reserves in Nederland gewonnen. De baten daarvan komen onze samenleving ten goede. Bovendien is aardgas de meest schone fossiele brandstof, die op weg naar een duurzame energiehuishouding nog lang van grote betekenis zal zijn. Naar de aard van het werk is EBN dus voortdurend bezig met de effecten van het eigen functioneren voor mens en milieu.

Profit

De Staat ontvangt een belangrijk deel van de aardgasbaten via EBN. Conform de afspraken die daarover zijn gemaakt houdt EBN geen financiële reserves. Het netto resultaat wordt volledig uitgekeerd aan de Staat. De Staat wendt een gedeelte daarvan aan voor het Fonds Economische Structuurversterking. Via dat fonds kunnen projecten worden gefinancierd die bijdragen aan versterking van de (kennis)infrastructuur in Nederland.

Kortom: EBN is in het dagelijks werk voortdurend bezig met het zoeken naar de balans tussen 'people, planet en profit'. Naarmate de eigen organisatie meer vorm krijgt wil EBN aspecten van MVO meer en meer gestructureerd een plek gaan geven in het beleid. In 2007 zijn daartoe voorbereidingen getroffen. Zo wil EBN in 2008 een 'quick scan' uitvoeren om te kijken hoe het bedrijf er op dit moment voorstaat op MVO-gebied. Daarop kan dan verder worden voortgebouwd.

Veiligheid, gezondheid en milieu...

... staan bij EBN hoog in het vaandel. EBN voert zelf geen operationele activiteiten uit, maar participeert wel in veel samenwerkingsverbanden waarin operators op een gegarandeerde veilige, gezonde en milieuvriendelijke manier moeten kunnen werken. EBN geeft in de eerste plaats zelf het goede voorbeeld door ook binnen de eigen organisatie te werken aan een veilige omgeving. In 2007 is wat dat betreft veel geïnvesteerd in het veilig en gezond opzetten van het nieuwe kantoor. Daarnaast staan veiligheid, gezondheid en milieu (VGM) voortdurend op de agenda in de contacten van EBN met partners. EBN volgt intensief het VGM-beleid van de deelnemingen, opdat de operaties binnen de gewenste VGM-normen worden uitgevoerd. De activiteiten op het gebied van VGM staan in een VGM-jaarplan en worden geëvalueerd in een VGM-jaarverslag. In 2007 hebben zich bij EBN geen ongevallen met verzuim voorgedaan, ook niet bij bouwvakkers tijdens de verbouwingswerkzaamheden.

MVO in deelnemingen

MVO houdt niet op bij de grenzen van de eigen onderneming. Júíst niet. Voor EBN betekent dat dat aspecten van MVO ook een belangrijke rol spelen in de deelnemingen waarin EBN participeert. In de deelnemingen is één van de partners de operator, die namens de anderen het werk uitvoert. Operators kunnen pas aan de slag na beoordeling en vergunningverlening door de minister van Economische Zaken. Deze operators zijn belangrijke partners van EBN. Doorgaans zijn het grote oliemaatschappijen die zich aan internationale standaarden houden. EBN kan invloed uitoefenen bij de vorming van het werkplan en het budget van de operators. Op grond van Europese richtlijnen heeft EBN verder geen bemoeienis met de keuze van de operator voor bepaalde leveranciers van goederen en diensten. EBN participeert in projecten, zonder zelf direct in de uitvoering betrokken te zijn. De mogelijkheden van EBN voor ketenbeheer worden daardoor dus begrensd.

Dat laat onverlet dat EBN de mate waarin de uitvoering van de activiteiten mens en milieu belasten, met grote regelmaat met operators en andere partners bespreekt. Winning, behandeling

en transport van gas moeten zo min mogelijk belastend zijn voor het milieu. De milieuvergunningen die operators moeten aanvragen voor het uitvoeren van de activiteiten, stellen daarvoor in eerste instantie de normen. Daarnaast stelt EBN ook actief de sociale aspecten van de bedrijfsvoering (zoals veiligheid) in de deelnemingen aan de orde. Operators moeten zich ten opzichte van hun medewerkers minimaal gedragen conform de geldende wetten en regels.

EBN breidt de eigen activiteiten gestaag uit om meer bij te dragen aan bijvoorbeeld het verminderen van CO₂-uitstoot, het garanderen van voorzieningszekerheid op de langere termijn en aan het inzetten van kennis van de ondergrond voor verduurzaming van energie. Zo participeert EBN in projecten gericht op hergebruik van lege gasvelden voor opslag van gas of CO₂. Daarnaast stimuleert EBN hergebruik in andere ontwikkelingen van platforms die niet meer in gebruik zijn. Nieuw is ook dat EBN het Delft Aardwarmte Project van de TU Delft sponsort, vooral met de bedoeling om de studenten meer kennis te laten opbouwen rond dit onderwerp.

Corporate governance

Inleiding

EBN is geen beursgenoteerde onderneming. Toch heeft EBN ervoor gekozen om de Corporate Governance Code van de Commissie Tabaksblad, voorzover relevant, na te leven. EBN onderschrijft het uitgangspunt van de Code dat transparantie naar belanghebbenden cruciaal is. Het bedrijf richt zich dan ook naar de principes en best practice bepalingen zoals die zijn geformuleerd in de Code. EBN heeft over de toepassing van de Code uitvoerig overlegd met het ministerie van Economische Zaken als vertegenwoordiger van de aandeelhouder van EBN. EBN heeft de aanbevelingen van de Commissie Frijs bestudeerd. Deze Commissie zal ook met voorstellen komen voor aanpassing van de Corporate Governance Code. EBN heeft besloten de eventuele formele aanpassingen van de Code te evalueren voor naleving.

In het jaarverslag over 2006 heeft EBN voor het eerst verantwoording afgelegd over de manier waarop het bedrijf de principes van good governance en de daaruit voortvloeiende best practices uit de Code naleeft. Dit jaar gebeurt dat dus voor de tweede keer.

De structuur van het gasgebouw brengt met zich mee dat er, in het licht van de Nederlandse Corporate Governance Code, in formele zin voor de directie sprake zou zijn van tegenstrijdige belangen in transacties tussen EBN en GasTerra B.V., waarin de directievoorzitter (gedelegeerd) commissaris is. EBN maakt bij de toepassing van de Code (II.3.2 en II.3.3) dan ook – gelet op het karakter van de onderlinge relatie tussen EBN en GasTerra – een uitzondering voor transacties tussen EBN en GasTerra B.V.

Pas toe of leg uit

EBN volgt de Code Tabaksblat niet op de volgende onderdelen:

- II.1.1: benoeming van een periode van vier jaar strookt niet met de arbeidsovereenkomst van de bestuurders en is niet verstandig in verband met de continuïteit.
- II.2.6: er is geen register. Afgesproken is dat de directie geen effectentransacties verricht met bedrijven in de olie- en in de gasindustrie, met wie EBN een actieve relatie heeft.
- II.2.7: er is geen maximale vergoeding voor de directie bij onvrijwillig ontslag; dat zou niet stroken met de arbeidsrechtelijke verhouding.
- II.2.11: openbaarmaking belangrijkste elementen arbeidscontract tussen de vennootschap en directie zal pas na 01-01-2008 kunnen plaatsvinden als een arbeidsovereenkomst tussen directie en vennootschap is afgesloten.
- III.7.3: transacties in effectenbezit RvC worden niet bijgehouden vanwege afstand en beperkte invloed en reikwijdte van de RvC.

In tegenstelling tot bijvoorbeeld de bepalingen dat informatie op het internet wordt geplaatst, plaatst EBN deze informatie alleen op haar intranet (zie II.1.3 en II.2.13).

Niet toepasbaar

Een groot deel van de bepalingen (II.2.1 t/m 2.5, 2.14, III.6.4, III.7.1 en 7.2, III.8.1 t/m 8.4, IV.1.2, IV.2.1 t/m 2.8, IV.3.1 t/m 3.4, IV.3.7, IV.4.1 t/m 4.3, V.3.1) zijn niet op EBN van toepassing omdat EBN niet beursgenoteerd is.

Structuur EBN

Sinds 1 januari 2006 werkt EBN als zelfstandige onderneming. Belangrijk uitgangspunt na het 'loslaten' door DSM was dat EBN een industriële positionering moest behouden. Alleen op die manier zou EBN positief en actief kunnen blijven bijdragen in doelmatige winning van bodemschatten in Nederland.

EBN is een besloten vennootschap naar Nederlands recht. EBN is geen structuurvennootschap. Het doel van EBN is activiteiten te ontplooiën die zijn gericht op de uitvoering van het energiebeleid van de minister van Economische Zaken, in het bijzonder waar het gaat om het verantwoord omgaan met de Nederlandse bodemschatten en de diepe ondergrond.

Aandeelhouder

De directie van EBN en de voorzitter van de raad van commissarissen voeren periodiek overleg met het ministerie van Economische Zaken. Als het gevoerde beleid van EBN niet in overeenstemming is met het energiebeleid kan de minister van Economische Zaken – als aandeelhouder en als beleidsmaker – EBN een aanwijzing geven. In de statuten is opgenomen dat de aandelen van EBN enkel gehouden kunnen worden door de Staat der Nederlanden (direct of indirect).

De aandeelhouder benoemt de externe accountant. Het functioneren van de accountant wordt periodiek geëvalueerd. De accountant wordt uitgenodigd aanwezig te zijn bij de bespreking van de jaarrekening. In 2006 is de jaarrekening voor het eerst opgemaakt op basis van de regels van het International Financial Reporting System (IFRS). In de jaarrekening over 2007 is hierop voortgebouwd.

Directie

In 2007 heeft een wijziging plaatsgevonden in de directie van EBN. Op 2 november is Rob Atsma teruggetreden als voorzitter van de directie en opgevolgd door Jan Dirk Bokhoven. Rob Atsma begon zijn carrière in 1972 bij Akzo Nobel en trad in 1988 in dienst bij DSM als Manager Economic Affairs. In 1990 stapte hij als Director Finance over naar de directie van DSM's Chemicals & Fertilizers en van 1995 tot 1998 was hij Director van de DSM Sales Offices. Op 1 januari 1998 volgde de overstap naar EBN. Na tien jaar gedreven voorzitterschap heeft Rob Atsma het stokje overgedragen om met pensioen te gaan. Met zijn terugtreden is het aantal directieleden van vier naar drie leden gegaan. Naast Jan Dirk Bokhoven bestaat de directie uit Joost Haenen en Dick Roest. De benoeming van de voorzitter van de directie is goedgekeurd door de minister van Economische Zaken.

De directie bestuurt de onderneming en bepaalt het beleid. De directie vergadert in beginsel wekelijks om operationele kwesties te bespreken, voorstellen goed te keuren en besluiten te nemen. Conform de afspraken worden besluiten die zich daartoe lenen voorgelegd aan de raad van commissarissen en/of de aandeelhouder. De directie voorziet

Dick Roest, Jan Dirk Bokhoven, Joost Haenen

de raad en het ministerie tijdig van de benodigde informatie. Alle belangrijke aangelegenheden die in de directie aan de orde komen, worden met de EBN-managers besproken. De vennootschap kan slechts worden vertegenwoordigd door twee directieleden. De directie heeft een directiereglement opgesteld, waarmee de raad van commissarissen heeft ingestemd.

Wie is wie in de directie?

Jan Dirk Bokhoven (1957)

... is voorzitter van de directie. Hij studeerde in 1983 af aan de TU Delft in Mijnbouwkunde, vakgebied petroleumwinning. Van 1982 tot 1996 bekleedde hij diverse functies bij de bedrijven Conoco en Veba Oil. In 1997 trad hij in dienst bij Clyde, eerst als Exploitation Manager, later als Commercial Manager. In de laatste functie was hij verantwoordelijk voor commerciële en juridische activiteiten, business planning en investeringsanalyses. In 2001 is hij overgestapt naar EBN. Per 1 januari 2006 was hij Directeur Operaties. Sinds 2 november 2007 is hij voorzitter van de directie en sindsdien is hij tevens commissaris bij GasTerra.

Joost Haenen (1952)

... is directeur met als aandachtsgebieden Commerciële zaken en Personeelszaken. Hij behaalde in 1979 zijn doctoraal econometrie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Via diverse functies bij het ministerie van OCW en het ministerie van EZ kwam hij in 1996 terecht in het energiebeleid. Op het ministerie van EZ werd hij plaatsvervangend directeur Olie en Gas en hoofd van de afdeling Gasbeleid. Vanaf 2000 was hij bij EZ plaatsvervangend directeur Energieproductie met als specifieke aandachtsgebieden liberalisering gasmarkt, mijnbouw en aandeelhouderschap GasTerra. Vanaf 1 januari 2006 is hij directeur bij EBN.

Dick Roest (1948)

... is directeur met als aandachtsgebieden Financiën & Economie en ICT. Hij studeerde in 1974 af in de kwantitatieve bedrijfseconomie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij startte zijn loopbaan bij DSM in de corporate Treasury groep en stapte later als controller over naar de divisie Kunststoffen. In 1988 was hij als Hoofd Investor Relations verantwoordelijk voor de marketingaspecten van de beursgang van DSM en de opbouw van de relaties met de beleggerswereld. In 1994 aanvaardde hij de functie van Director Finance bij de Business groep Fibre Intermediates. In 2004 werd hij verantwoordelijk voor Finance en ICT bij EBN. Vanaf 1 januari 2006 is hij directeur bij EBN.

Hein van Oorschot, Arnold Gratama van Andel, Rudy van der Meer, Gert-Jan Kramer

Raad van commissarissen

Sinds 1 januari 2006 heeft EBN een raad van commissarissen die periodiek beperkt herkiesbaar is. De aandeelhouder benoemt de raad en de voorzitter. De raad houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de onderneming. De verantwoordelijkheid rust bij de raad in zijn geheel. Alle leden van de raad oefenen hun taak uit zonder mandaat of afhankelijkheid van een bedrijf, instantie of organisatie. De raad heeft een reglement en een profielschets opgesteld waarmee de aandeelhouder heeft ingestemd. De raad is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren en de periodieke evaluatie daarvan.

Commissies van de raad van commissarissen

De Auditcommissie en de Remuneratiecommissie voeren hun taken uit volgens het reglement zoals de raad dat op grond van de Nederlandse Corporate Governance Code heeft vastgesteld.

Alle leden van de raad vormen de Auditcommissie, die wordt voorgezeten door de heer Gratama van Andel. De Auditcommissie adviseert de raad van commissarissen over de jaarrekening, het toezicht op de interne risicobeheersingssystemen, toezicht op de financiële informatieverstopping, financiering en toepassing van ICT- en informatiesystemen.

De Remuneratiecommissie wordt gevormd door alle leden van de raad en voorgezeten door de heer Kramer. De Remuneratiecommissie stelt een rapport op voor het bezoldigingsbeleid voor de leden van de directie. De commissie doet een voorstel voor de bezoldiging van de directie op basis van het door de aandeelhouder goedgekeurde bezoldigingsbeleid. Uit overwegingen van efficiency functioneert de Remuneratiecommissie ook als Selectie- en Benoemingscommissie.

Wie is wie in de raad van commissarissen?

Rudy van der Meer (1945)

...is voorzitter van de raad. Hij heeft de Nederlandse nationaliteit. De eerste termijn duurt tot de algemene vergadering van aandeelhouders in 2009.

- Voorzitter RvC Imtech N.V.
- Lid RvC ING Bank Nederland N.V. en ING Verzekeringen N.V.
- Voorzitter RvC Gazelle Holding B.V.
- Lid RvC James Hardie Industries N.V.
- Voormalig lid van de RvB Akzo Nobel N.V.

Gert-Jan Kramer (1942)

...is lid van de raad van commissarissen en voorzitter van de Remuneratiecommissie. Hij heeft de Nederlandse nationaliteit. De eerste termijn duurt tot de algemene vergadering van aandeelhouders in 2010.

- President-commissaris Damen Shipyards Groep
- Lid RvC ABN AMRO N.V.
- Voorzitter RvC Delta Hydrocarbons B.V.
- Lid RvC Fugro N.V.
- Lid RvC Trajectum B.V.
- Voorzitter Raad van Toezicht TU Delft
- Lid Raad van Toezicht TNO
- Voormalig president-directeur Fugro N.V.

Arnold Gratama van Andel (1946)

...is lid van de raad van commissarissen en voorzitter van de Auditcommissie. Hij heeft de Nederlandse nationaliteit. De eerste termijn duurt tot de algemene vergadering van aandeelhouders in 2009.

- Voorzitter RvC AZL Vastgoed Kantoren B.V.
- Voorzitter RvC Universiteit Maastricht Holding B.V.
- Lid RvC ING Dutch Residential Fund
- Voormalig Corporate Vice President Finance & Economics DSM N.V.
- Voormalig Managing Director EBN B.V.

Hein van Oorschot (1952)

...is lid van de raad van commissarissen. Hij heeft de Nederlandse nationaliteit. De eerste termijn duurt tot de algemene vergadering van aandeelhouders in 2010.

- Voorzitter College van bestuur Universiteit Tilburg
- Lid RvC E.ON Benelux B.V.
- Lid RvC Lysias Advies B.V.
- Lid Raad van Toezicht Legermuseum Delft
- Voorzitter RvC Woningbouwcorporatie Vitalis Amersfoort.

Hoofdstuk 5

Jaarrekening

Gas
Productie
Focus
Samenwerking
Visie

2007: jaar van veranderingen

Interview Wouter den Dulk

Toen bedrijfseconoom en registeraccountant Wouter den Dulk in augustus 2006 na een lange loopbaan bij DSM overstapte naar de financiële administratie van EBN, werd hij verrast door de hectiek van de verschillende veranderingsprocessen. “Het is heel boeiend om van nabij mee te maken hoe EBN van rol en karakter verandert en om daar vanuit mijn deskundigheid aan te kunnen bijdragen”, zegt hij. Het werk van zijn afdeling stond, door de losmaking van DSM, in 2007 vrijwel geheel in het teken van verandering.

Aanscherping

Zo is er tijd besteed aan het aanscherpen van de audit- en controlfunctie van EBN. “Wij hebben als ‘bewakers’ van de staatsdeelname in omvangrijke projecten een bijzondere verantwoordelijkheid”, zegt Wouter den Dulk. “We moeten die taak zo effectief mogelijk, met maximaal resultaat voor de Staat, vervullen. Daarom zijn we in 2007 gestart met het eerder uitvoeren van controles bij onze deelnemingen. Als je op basis van tussentijdse rapportages de vinger aan de pols houdt, werk je effectiever dan met alleen accountantscontroles achteraf.” Daarnaast is er sinds 2007 meer interactie met de accountants. Wouter den Dulk: “We brengen, samen met de businesslijnmanagers, speerpunten aan, waardoor je efficiënter met tijd en geld omgaat. Dat moet ook wel als je bedenkt dat het aantal deelnemingen van EBN in de afgelopen 10 jaar is verdubbeld.” Bovendien is EBN gestart met het moderniseren van de accounting procedures die zijn afgesloten met operators: “De procedure met een grote operator dateerde bijvoorbeeld nog uit begin jaren '80. Dan wordt het tijd die eens tegen het licht te houden.”

Teamgeest

In 2007 is ook nog de treasuryfunctie tegen het licht gehouden én de overgang naar het meer transparante IFRS-boekhoudsysteem afgerond. “Dat laatste betekent onder andere dat we anders moesten gaan afschrijven. Een forse omschakeling die onze medewerkers succesvol hebben doorgevoerd. Daar ben ik trots op!” De komende jaren blijft er nog veel te doen. Wouter den Dulk: “In het algemeen willen de medewerkers van de administratie in Limburg blijven. Dat betekent dat EBN na 2009 in Utrecht met nieuwe mensen aan de slag gaat. Om daarbij zoveel mogelijk gebruik te kunnen maken van de nu aanwezige deskundigheid en ervaring, hebben we in 2007 onze werkprocessen gedetailleerd beschreven.” Al die veranderingen vergden veel van de medewerkers. “Gelukkig is de teamgeest bij ons groot”, zegt Wouter, “mensen staan voor elkaar klaar, dan kun je veel werk verzetten.”

Algemeen

De jaarrekening van Energie Beheer Nederland B.V. (EBN) over het boekjaar 2007 is opgemaakt door de directie ingevolge haar besluit d.d. 8 april 2008. De jaarrekening is daarna voorgelegd aan de raad van commissarissen ter goedkeuring en ondertekening die, krachtens artikel 20.2 van de statuten, eveneens een pre advies aan aandeelhouders geeft. Vervolgens wordt de jaarrekening ter vaststelling voorgelegd aan de algemene vergadering van aandeelhouders op 5 juni 2008. Na vaststelling van de jaarrekening volgt de wettelijke publicatie.

De jaarrekening van EBN voor het boekjaar 2007 is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard voor gebruik binnen de Europese Unie.

De jaarrekening van EBN betreft voornamelijk het aandeel van EBN in samenwerkingsverbanden (joint ventures) op het gebied van gas- en oliewinning in Nederland en het continentaal plat, te weten: EBN's aandeel in de activa en passiva in joint ventures, als ook in de opbrengsten en kosten van zulke joint ventures. Daarnaast neemt EBN deel in enkele vennootschappen.

De samenwerkingsverbanden (joint ventures) waarin EBN deelneemt betreffen overeenkomsten met andere partijen waarin EBN gezamenlijk met die partijen activiteiten uitvoert. Bij het uitvoeren van activiteiten in die joint ventures wordt gebruik gemaakt van activa waarover EBN gezamenlijk met die andere partijen zeggenschap heeft. Deze gezamenlijke activa, alsmede

de bijbehorende verplichtingen, kosten en opbrengsten worden door EBN proportioneel in haar jaarrekening verwerkt. Het belangrijkste samenwerkingsverband betreft de Maatschap Groningen.

De samenwerkingsverbanden betreft de participatie in 20 winningdeelnemingen op land, 95 winningdeelnemingen offshore, 26 opsporingdeelnemingen, de gaszuiveringsinstallatie Emmen, 3 voorzieningen voor ondergrondse opslag van aardgas en voorts de gasbehandelinginstallatie K13-Den Helder en de pijpleidingen K13-Den Helder, K13-Extensie en F3/A6 Extensie. Het deelnemingspercentage in bovengenoemde samenwerkingsverbanden varieert van 40% tot 50%.

EBN houdt een belang in aandelen van 40% in GasTerra B.V., een belang in aandelen van 45% in NOGAT B.V. en een belang van 12% in de NGT-Extensie. Deze belangen worden aangemerkt als geassocieerde deelnemingen.

EBN houdt 100% van de aandelen in K13 Extensie Beheer B.V. en F3/A6 Extensie B.V. ten behoeve van de deelneming in de pijpleidingen K13-Extensie en F3/A6 Extensie. Beide deelnemingen zijn voor EBN van te verwaarlozen financiële betekenis en worden daarom niet geconsolideerd. De jaarrekening van EBN is feitelijk een weerspiegeling van zowel de geconsolideerde als de enkelvoudige situatie.

Vermeldenswaardig is dat de statutaire vestigingsplaats van EBN per 31 januari 2008 in Utrecht (voorheen Heerlen) is.

Grondslagen voor de waardering en winstbepaling

Omrekening buitenlandse valuta

De functionele valuta en presentatievaluta van EBN is de euro. Dit geldt eveneens voor de joint ventures. Commerciële transacties en opgenomen leningen in vreemde valuta worden in de administratie opgenomen tegen de contante wisselkoersen die gelden op de dag van de transacties. Monetaire balansposten in vreemde valuta worden omgerekend tegen de contante koers per balansdatum. Koersverschillen die voortvloeien uit de afwikkeling van deze transacties en uit de omrekening van monetaire balansposten worden in het resultaat verwerkt.

Onderscheid tussen vlottende activa en vaste activa, en tussen kortlopende schulden en langlopende verplichtingen

Een actief wordt als vlottend aangemerkt als het naar verwachting binnen 12 maanden na balansdatum wordt gerealiseerd. Een verplichting wordt als kortlopend aangemerkt als deze binnen 12 maanden na balansdatum wordt afgewikkeld.

Materiële vaste activa

Exploratieboringen

Uitgaven voor exploratieputten worden geactiveerd (boringen in aanleg). Indien blijkt dat de exploratieput droog is, wordt deze vervolgens ten laste van het resultaat gebracht. Zolang er bij een gas- of olievoerende exploratieput geen productie is, wordt op de betreffende activa niet afgeschreven.

Uitgaven van exploratieputten die meer dan 12 maanden oud zijn worden ten laste van het resultaat gebracht, tenzij:

- (i) zij zich in een gebied bevinden waar omvangrijke investeringen zijn vereist alvorens de productie kan beginnen, en
- (ii) commercieel winbare hoeveelheden zijn aangetroffen, en
- (iii) verdere exploratie- of evaluatieactiviteiten plaatsvinden, dat wil zeggen additionele exploratieputten worden geboord of daartoe vastomlijnde plannen bestaan voor de nabije toekomst.

Het management beoordeelt regelmatig of activering van de uitgaven voor exploratieboringen nog voldoet aan de hierboven genoemde criteria en kan worden voortgezet. Voor exploratieputten die ouder dan 12 maanden zijn, vindt additionele beoordeling plaats om vast te stellen of de feiten en omstandigheden zijn gewijzigd en of bovengenoemde voorwaarden nog van toepassing zijn.

Inbrengvergoedingen

De kosten van betaalde inbrengvergoedingen – voornamelijk exploratiekosten en rentevergoedingen betreffende bewezen reserves – worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de verhouding tussen de productie en het totaal van de verwachte reserves van de desbetreffende licentie (unit-of-production-methode).

Materiële vaste activa ten behoeve van de productie

De materiële vaste activa ten behoeve van de gas- en oliewinning en de overige bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde onder aftrek van afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

De financieringskosten met betrekking tot de aanschaf en constructie van een materieel vast actief worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Uitgaven gedaan na eerste verwerving zijn inbegrepen in de boekwaarde van het actief, dan wel als afzonderlijk actief verantwoord indien het waarschijnlijk is, dat de toekomstige economische voordelen met betrekking tot het actief naar de onderneming zullen vloeien en de kosten van het actief op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Overige reparatie- en onderhoudskosten worden verantwoord in de winst en -verliesrekening in de periode waarin zij zich voordoen.

De geschatte kosten van buitengebruikstelling, ontmanteling en verwijdering van platforms en andere installaties worden geactiveerd. Deze kosten worden geactiveerd als onderdeel van de aanschaffingswaarde van het betreffende materieel actief.

Materiële vaste activa ten behoeve van de gas- en oliewinning worden afgeschreven op basis van de verhouding tussen de productie en de tot ontwikkeling gebrachte verwachte reserves van het betreffende veld.

De overige materiële vaste activa worden op lineaire basis afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. Initieel wordt uitgegaan van 20 jaar voor hoofdtransportleidingen en voorzieningen voor ondergrondse opslag van aardgas (UGS'en). Voor bedrijfsgebouwen geldt een gebruiksduur van 10 jaar. Op bedrijfsterreinen wordt niet afgeschreven.

Jaarlijks wordt de geschatte resterende gebruiksduur van deze materiële vaste activa getoetst, rekening houdende met economische en technologische veroudering en met normale slijtage.

Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer het wordt afgestoten of wanneer er geen toekomstige economische voordelen meer worden verwacht uit de verdere aanwending of teruggave van de vergunning of verkoop van het actief. Een eventuele bate of verlies die voortvloeit uit het niet langer in de balans opnemen van het actief wordt in het resultaat verwerkt.

Financiële vaste activa

Een geassocieerde deelneming is een belang in een entiteit waarin EBN invloed van betekenis heeft, maar geen beslissende zeggenschap kan worden uitgeoefend.

De geassocieerde deelnemingen worden verwerkt op basis van de equity-methode, die inhoudt dat het aandeel van EBN in de winst of het verlies van de geassocieerde deelneming wordt opgenomen in het resultaat. Het belang van EBN in geassocieerde deelnemingen wordt bepaald op het EBN aandeel in de netto activa van de geassocieerde deelnemingen, verminderd met een eventuele bijzondere waardevermindering.

Wanneer het aandeel van EBN in het verlies van een geassocieerde deelneming de boekwaarde van de geassocieerde deelneming – inclusief eventuele andere vorderingen – overtreft, wordt de boekwaarde tot nihil teruggebracht. Er worden geen verdere verliezen verantwoord, tenzij EBN verplichtingen van de geassocieerde deelneming op zich heeft genomen uit hoofde van een garantie of een andere verplichting.

Ongerealiseerde winsten en verliezen uit transacties met geassocieerde deelnemingen worden geëlimineerd naar verhouding van het EBN aandeel in deze entiteiten.

Bijzondere waardeverminderingen

Elke balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat de boekwaarde van een vast actief (een materieel of financieel vast actief) boven de realiseerbare waarde (de hoogste van indirecte en directe opbrengstwaarde) ligt en wordt de noodzaak van een bijzondere waardevermindering nagegaan. Voor een actief dat niet in ruime mate zelfstandig een instroom van kasmiddelen genereert, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Voor EBN komt ten aanzien van de materiële vaste activa een kasgenererende eenheid overeen met een veld. Bij de bepaling van de indirecte opbrengstwaarde worden de geschatte toekomstige kasstromen contant gemaakt tegen een disconteringsvoet vóór belastingen, gebaseerd op de marktrente plus een opslag voor de specifieke risico's van het actief.

Wanneer de realiseerbare waarde (directe opbrengstwaarde) van een actief lager is dan de boekwaarde, wordt de boekwaarde afgeboekt tot de realiseerbare waarde. Een bijzondere waardevermindering wordt, eventueel tendele, teruggedraaid wanneer er een wijziging heeft plaatsgevonden in de schatting die van belang is voor de bepaling van de realiseerbare waarde. Een bijzondere waardeverminderingen wordt eventueel ten dele op een afzonderlijke regel in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Vorraden

De voorraden materialen worden gewaardeerd tegen de gemiddelde inkooprijzen of lagere netto opbrengstwaarde. De voorraad bovengrondse condensaat en olie wordt gewaardeerd tegen de netto-opbrengstwaarde ultimo jaar.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van een eventuele waardecorrectie in verband met oninbaarheid. De tegenpartijen (hoofdzakelijk GasTerra B.V.) zijn hoogwaardige debiteuren met een contractueel vastgelegd betaalschema (< 45 dagen).

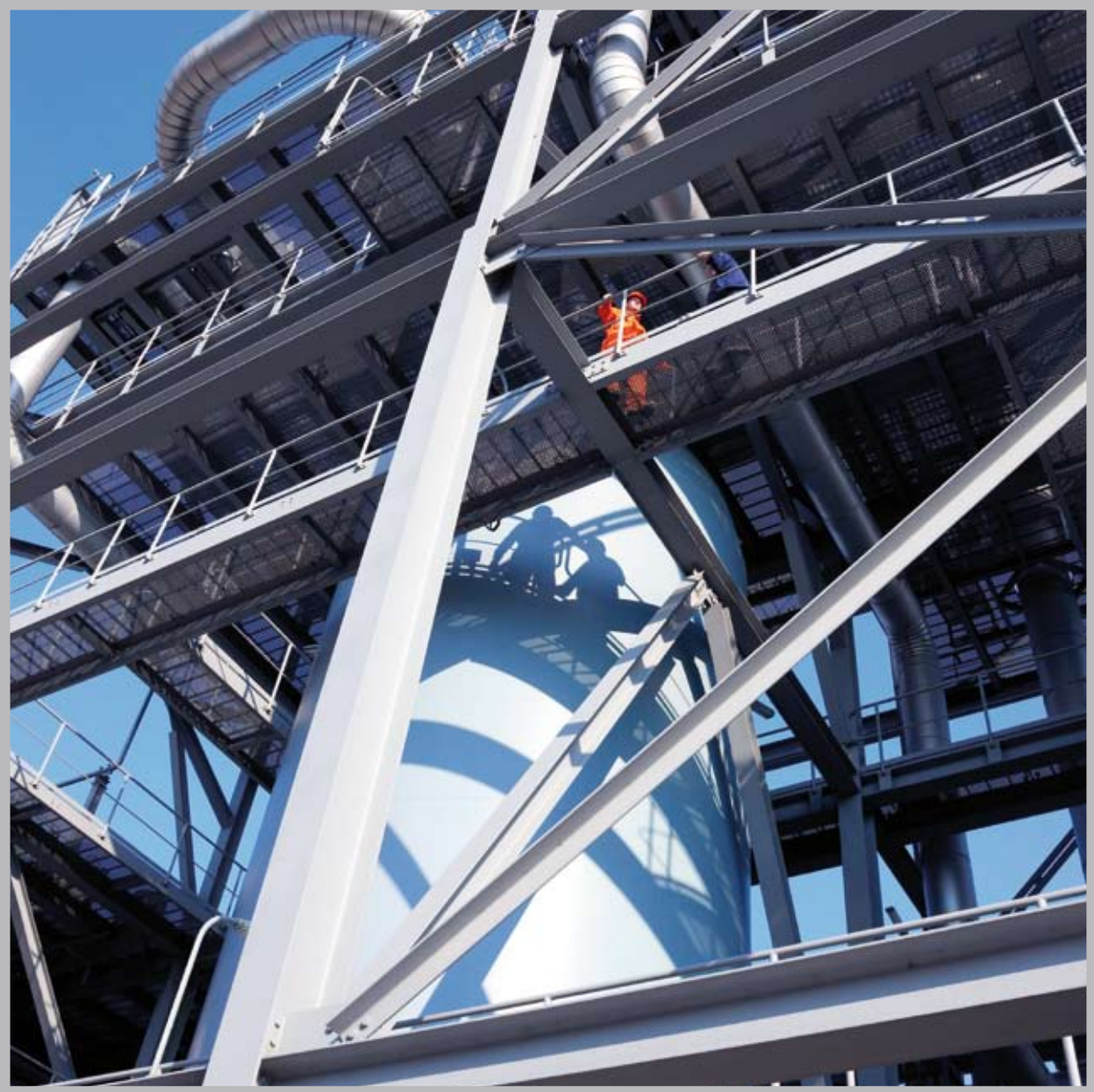
Liquide middelen

Liquide middelen betreffen kasmiddelen, banktegoeden en deposito's bij banken met een resterende looptijd van minder dan 3 maanden. Bankschulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het aan De Staat der Nederlanden (enige aandeelhouder) uit te keren dividend wordt als verplichting opgenomen in de periode waarover deze verschuldigd is aan de aandeelhouder conform de beheersovereenkomst met de Staat, met uitzondering van het voorgestelde slotdividend, hetgeen een verplichting wordt na vaststelling door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Vorzieningen

Vorzieningen worden in de balans opgenomen wanneer aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- 1) er is een juridische of feitelijke verplichting als gevolg van een gebeurtenis uit het verleden, en
- 2) het is waarschijnlijk dat middelen aan de onderneming zullen worden onttrokken om aan de verplichting te voldoen, en
- 3) er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van het bedrag van de verplichting.

Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, worden voorzieningen bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een rentevoet vóór belastingen.

Als een contante waarde is berekend, wordt de toename van de voorziening door het verloop van de tijd beschouwd als rentelast. De voorziening voor uitgestelde belastingverplichtingen wordt opgenomen tegen nominale waarde.

De voorziening voor opruimkosten betreft de bij de start van de productie voorziene geschatte kosten van buiten-gebruikstelling, ontmanteling en terreinherstel gebaseerd op huidige eisen, technologie en prijsniveau. Schattingswijzigingen van deze voorziening leiden tot een overeenkomstige aanpassing van de aanschaffingswaarde van de betreffende materiële vaste activa.

De voorziening voor bodemdaling heeft betrekking op bepaalde bijkomende verplichtingen die ontstaan tijdens de winningsfase.

Schulden

Opgenomen leningen worden initieel verantwoord tegen kostprijs. Dit is de reële waarde van de ontvangen bedragen na aftrek van transactiekosten. Vervolgens worden opgenomen leningen verwerkt tegen de geamortiseerde kostprijs met toepassing van de effectieve-rentemethode. De geamortiseerde kostprijs wordt berekend door rekening te houden met eventueel disagio of agio. De interestlasten worden toegerekend aan het resultaat van de periode waarop zij betrekking hebben.

De overige, kortlopende schulden worden eveneens opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs, die veelal overeenkomt met de nominale waarde.

Voorwaardelijke activa en passiva

Voorwaardelijke activa en passiva worden niet in de balans opgenomen.

Emissierechten

EBN is door haar belang in de samenwerkingsverbanden onderworpen aan wetgeving die tot doel heeft de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen te bevorderen. De emissierechten worden ten behoeve van de partners van de samenwerkingsverbanden door de operator verhandeld.

Emissierechten worden door de operator gereserveerd om te voldoen aan leveringsverplichtingen en worden niet opgenomen in de balans. Er wordt een bate opgenomen wanneer het EBN aandeel in de overtollige emissierechten door de operator wordt verkocht. In het geval dat door de operator emissierechten moeten worden bijgekocht, neemt EBN voor haar aandeel daarin een last op.

Netto-omzet

De netto-omzet uit de verkoop van gas, olie, condensaat en diensten (ondergrondse opslag van aardgas, gasbehandeling en transport) wordt verantwoord op moment van levering. Dit is het moment waarop eigendom en risico's van de geleverde goederen en diensten overgaan op de afnemer. De opbrengsten uit de gas- en oliewinning door middel van activa waarin EBN gezamenlijk deelneemt met andere producenten, worden opgenomen op basis van het relatieve belang hierin van EBN.

Bedrijfslasten

De kosten worden bepaald op basis van historische kosten. De kosten omvatten het met het belang overeenkomend aandeel in de kosten van de samenwerkingsverbanden, evenals de beheerskosten.

Onder kosten uitbesteed werk en andere externe kosten zijn mede de aan de Staat verschuldigde uitkeringen begrepen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden opgenomen op tijdsevenredige basis volgens de effectieve-rentemethode. Daarnaast worden onder dit hoofd opgenomen de interestkosten in verband met oprenting van voorzieningen.

Aandeel in resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen wordt bepaald op een met het belang van EBN overeenkomend deel van de resultaten over het verslagjaar, na aftrek van de daarop betrekking hebbende belastingen.

Belastingen

De winstbelasting wordt bepaald volgens de 'balansmethode'. Belastinglasten worden opgenomen in de winst- en verliesrekening behalve voor zover zij betrekking hebben op een post die rechtstreeks is opgenomen in het eigen vermogen.

Actuele belastingen zijn de naar verwachting te betalen belastingen over de fiscale winst over het jaar, op basis van de belastingtarieven per balansdatum, en eventuele aanpassingen in de te betalen belastingen over voorgaande jaren.

Latente belastingverplichtingen worden opgenomen op basis van de verwachte fiscale consequenties van tijdelijke verschillen tussen de fiscale en de commerciële boekwaarde van activa en verplichtingen. De berekening van de latente belastingverplichtingen geschiedt tegen de per balansdatum geldende of materieel vastgestelde belastingtarieven- en wetten die naar verwachting van toepassing zijn wanneer de betreffende latente belastingverplichtingen worden afgewikkeld.

Financiële derivaten

Financiële derivaten worden initieel in de balans opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens op iedere balansdatum gewaardeerd tegen de actuele reële waarde. De daaruit voortvloeiende baten of lasten worden in het resultaat verwerkt. EBN past geen hedge accounting toe.

IFRS

In deze jaarrekening zijn de consequenties van de volgende standaards meegenomen:

IFRS 7, Financial Instruments – Disclosures

IAS 1 (Amendment), Presentation of Financial Statements – Capital Disclosures

De invoering hiervan leidt tot een aantal additionele rapportages.

De volgende aanpassingen van standaarden en nieuwe interpretaties zijn van kracht sinds 1 januari 2006 maar hebben geen gevolgen voor de jaarrekening van de onderneming over 2007:

- (ii) IAS 21 (Amendment), Net Investment in a Foreign Operation
- (iii) IAS 39 (Amendment), Cash Flow Hedge Accounting of Forecast Intragroup Transactions
- (iv) IAS 39 (Amendment), The Fair Value Option
- (v) IAS 39 & IFRS 4 (Amendment), Financial Guarantee Contracts
- (vi) IFRIC 4, Determining whether an Arrangement contains a Lease
- (vii) IFRIC 5, Rights to Interests arising from Decommissioning, Restoration and Environmental Rehabilitation Funds
- (viii) IFRIC 6, Liabilities arising from Participating in a Specific Market – Waste Electrical and Electronic Equipment

EBN heeft niet gekozen voor een vroege invoering van de volgende nieuwe standaarden, aanpassingen van standaarden en nieuwe IFRIC-interpretaties waarvan de toepassing verplicht is voor boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2008 of latere jaren:

(ix) IFRS 8, Operating Segments

(x) IFRIC 7, Applying the Restatement Approach under IAS 29, Financial Reporting in Hyperinflationary Economies

(xi) IFRIC 8, Scope of IFRS 2

(xii) IFRIC 9, Reassessment of Embedded Derivatives

EBN verwacht dat de toepassing van deze nieuwe standaarden, aanpassingen van standaarden en nieuwe IFRIC-interpretaties in toekomstige boekjaren geen materiële gevolgen zullen hebben voor de jaarrekening van de onderneming.

Winst en Verliesrekening

in miljoen euro

	<i>noot</i>	2007	2006*
netto-omzet	2	6.090	6.264
heffingen	3	1.827	2.012
overige kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	4	597	535
afschrijvingen	5	494	403
bedrijfslasten		2.918	2.950
bedrijfsresultaat		3.172	3.313
financiële baten	6	7	22
financiële lasten	6	- 82	- 45
aandeel in resultaat geassocieerde deelnemingen	7	51	48
resultaat vóór belastingen		3.148	3.338
belastingen	8	- 781	- 960
netto resultaat uit doorlopende activiteiten	9	2.367	2.378
netto resultaat		2.367	2.378

* In tegenstelling tot 2007 zijn de bedragen in 2006 rekenkundig afgerond waardoor bij optelling tot (sub)totalen schijnbare afwijkingen kunnen voorkomen.

Balans

in miljoen euro

Activa

	<i>noot</i>	ultimo 2007	ultimo 2006
Vaste activa			
materiële vaste activa	10	3.266	2.949
geassocieerde deelnemingen	11	113	113
		<u>3.379</u>	<u>3.062</u>
Vlottende activa			
voorraden	12	15	8
vorderingen	13	1.414	1.112
liquide middelen		18	11
		<u>1.447</u>	<u>1.130</u>
totaal		<u>4.826</u>	<u>4.192</u>

Passiva

	<i>noot</i>	ultimo 2007	ultimo 2006
Eigen vermogen			
aandelenkapitaal	14	128	128
ingehouden winst		34	162
		<u>162</u>	<u>290</u>
Langlopende schulden			
voorzieningen	15	1.270	1.110
latente belastingverplichtingen*	8	79	83
opgenomen leningen	16	1.161	812
overige	17	17	17
		<u>2.527</u>	<u>2.022</u>
Kortlopende schulden			
opgenomen leningen	16	895	896
derivaten	20	55	39
belastingenschulden		289	150
overige	18	898	794
		<u>2.137</u>	<u>1.879</u>
totaal		<u>4.826</u>	<u>4.192</u>

* De actieve en passieve belastinglatentie worden nu gesaldeerd getoond, dit heeft geleid tot een kleine aanpassing van de balans ultimo 2006.

Overzicht wijzigingen van het eigen vermogen

in miljoen euro

	aandelen- kapitaal	ingehouden winst	totaal eigen vermogen
stand per 1 januari 2006	129	108	237
netto resultaat		2.378	2.378
slotdividend 2005		- 22	- 22
aanpassing aandelenkapitaal	- 1		- 1
interim-dividend		- 2.301	- 2.301
stand per 31 december 2006	128	162	290
netto resultaat		2.367	2.367
slotdividend 2006		- 162	- 162
interim-dividend		- 2.333	- 2.333
stand per 31 december 2007	128	34	162

De ingehouden winst van € 34 mln is het voorgestelde slotdividend. Het dividend over 2007 (inclusief het voorgestelde dividend) bedroeg € 8,314 per aandeel, wat een lichte daling was ten opzichte van 2006 (€ 8,350 per aandeel).

Overzicht van Kasstromen

in miljoen euro

	2007	2006
Bedrijfsactiviteiten		
netto resultaat uit doorlopende activiteiten	2.367	2.378
herleiding naar middelen uit bedrijfsactiviteiten		
resultaat deelnemingen	- 51	- 48
ontvangen dividend	51	48
afschrijvingen	494	403
mutatie bedrijfskapitaal*	- 214	- 132
mutatie voorzieningen	17	55
rente	74	24
ten laste van resultaat gebracht		
ontvangen	7	10
betaald	- 38	- 27
belastingen	781	960
ten laste van resultaat gebracht		
ontvangen	18	14
betaald	- 728	- 933
overboekingen	9	2
	<u>420</u>	<u>376</u>
Middelen uit bedrijfsactiviteiten	2.787	2.753
Investeringsactiviteiten		
materiële vaste activa	- 608	- 623
financiële vaste activa	-	0
aanpassing aandelenkapitaal	-	- 1
beëindiging bedrijfsactiviteiten	-	-
	<u>- 608</u>	<u>- 624</u>
Middelen aangewend voor investeringsactiviteiten	- 608	- 624
Financieringsactiviteiten		
winstuitkeringen	- 2.495	- 2.241
opname leningen	349	288
aflossing lening	-	-
mutatie schulden aan kredietinstellingen	- 26	- 167
	<u>- 2.172</u>	<u>- 2.120</u>
Middelen uit financieringsactiviteiten	- 2.172	- 2.120
Mutatie liquide middelen	7	9
Stand liquide middelen per 1 januari	11	2
Stand liquide middelen per 31 december	18	11
* mutatie bedrijfskapitaal		
voorraden	- 7	0
vorderingen	- 302	- 65
kortlopende schulden (exclusief leningen, schulden aan kredietinstellingen en winstkeringen)	95	- 67
	<u>- 214</u>	<u>- 132</u>

Toelichting op de jaarrekening van Energie Beheer Nederland B.V.

(1) Algemene informatie

Alle bedragen in deze toelichting zijn vermeld in miljoen euro, tenzij anders vermeld.

Voor het opstellen van de jaarrekening moeten schattingen en beoordelingen worden gemaakt die consequenties hebben voor de gerapporteerde bedragen voor activa en passiva, inkomsten en uitgaven en de daaraan gerelateerde rapportage van voorwaardelijke activa en passiva op de datum van de jaarrekening. De grondslagen die, naar het oordeel van het management, niet alleen het belangrijkst zijn voor de rapportage van de financiële toestand en de resultaten van activiteiten, maar ook de hoogste eisen stellen aan het vermogen van het management om zaken die intrinsiek onzeker zijn te beoordelen en in te schatten, worden besproken in de toelichtingen op de resultaten die worden beïnvloed door dergelijke inschattingen en beoordelingen. De voorziening opruimkosten is voor een belangrijk deel gebaseerd op informatie van operators over verwachte opruimkosten. EBN volgt in principe de opgave van de operators ten aanzien van productiegegevens en van bewezen en waarschijnlijke gas- en oliereserves.

Het management wijst erop dat toekomstige gebeurtenissen kunnen afwijken van de voorspellingen en dat schattingen regelmatig moeten worden bijgesteld.

Toelichting op de winst- en verliesrekening

(2) Netto omzet

EBN oefent één hoofdactiviteit uit, namelijk de exploratie en de winning van aardgas en aardolie. Andere activiteiten zoals opslag en transport worden als ondergeschikt aan de hoofdactiviteit beschouwd. Derhalve heeft EBN besloten in de toelichting bij de jaarcijfers 2007 geen gesegmenteerde informatie te verstrekken. De omzet is geheel in Nederland gerealiseerd.

De netto-omzet 2007 uit gewone bedrijfsvoering bedraagt € 6.090 miljoen. Ten opzichte van 2006 (€ 6.264 miljoen) is dit een daling van € 174 miljoen (-3%), welke veroorzaakt wordt door een negatief prijs effect van 3% overall. De gemiddelde opbrengstprijs van olie is in 2007 t.o.v. 2006 gestegen met 17%, terwijl de gemiddelde gasopbrengstprijs met 4% is gedaald. Dit is het gevolg van de aanzienlijke volumes die sinds eind 2006 tegen spotprijzen worden verkocht, waar de prijzen in 2007 duidelijk lager waren dan onder de traditionele oliegeïndexeerde contracten. De volumecomponent is neutraal, doordat de lagere gasafzet wordt gecompenseerd door een hogere olieafzet.

(3 & 4) Heffingen en overige kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

	2007	2006
heffingen	1.827	2.012
overige kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	597	535

De ingehouden heffingen t.b.v. de Staat waren € 185 mln lager dan in 2006, wat vooral bepaald wordt door de lagere Groningen productie in 2007.

Onder de overige kosten uitbesteed werk en andere externe kosten zijn o.a. begrepen productie- en transportkosten.

De vennootschap heeft ultimo 2007 geen werknemers in dienst, met als gevolg dat de kosten van het door DSM gedetacheerde personeel ook onder de externe kosten zijn begrepen.

(5) Afschrijvingen

	2007	2006
afschrijving materiële vaste activa	405	316
afschrijving materiële vaste activa i.v.m. opruimen	89	87
bijzondere afwaarderingen	-	-
totaal	494	403

De afschrijvingen in 2007 stegen met € 91 mln (+23%) ten gevolge van het in productie nemen van omvangrijke productiefaciliteiten.

(6) Financiële baten en lasten

	2007	2006
rentebaten	6	7
overige financiële baten	1	15
totaal financiële baten	7	22
rentelasten	- 38	- 30
rentelast op contant gemaakte voorzieningen	- 21	- 13
overige financiële lasten	- 23	- 2
totaal financiële lasten	- 82	- 45
netto financieringslasten	- 75	- 23

Het saldo van de financiële baten en lasten bedroeg -€ 75 mln (2006: -€ 23 mln). Oorzaken waren het hogere gemiddelde liquiditeitentekort gedurende 2007 van € 682 mln (2006: € 326 mln) in combinatie met de hogere gemiddelde rente op commercial paper, hogere rentekosten op langlopende leningen à € 9 mln door de opname van nieuwe leningen in 2007, een verhoging van de rentelasten op contant gemaakte voorzieningen wegens uitbreidingen en hoge ongunstige fair value resultaten.

(7) Aandeel in resultaat geassocieerde deelnemingen

Dit betreft:	2007	2006
GasTerra B.V.	14	14
NOGAT B.V.	29	27
NGT-Extensie	8	7
totaal	51	48

(8) Belastingen

De belasting over het resultaat van de doorlopende activiteiten bedroeg € 781 mln en kan als volgt worden onderverdeeld:

	2007	2006
actuele belastingen		
lopend jaar	786	979
correctie voorgaand jaar	- 9	-
latente belastingen		
afkomstig van tijdelijke verschillen	4	- 19
totaal	781	960

De effectieve belastingdruk over 2007 was met 24,8% lager dan over 2006 (28,8%). In 2007 bedroeg het nominale tarief van de vennootschapsbelasting in Nederland 25,5% (2006: 29,6%). De afwijking tussen de effectieve en de nominale belastingdruk van 0,7% is met name het gevolg van het netto resultaat op deelnemingen en correcties op het voorgaand jaar. Het saldo van latente belastingvorderingen en belastingverplichtingen nam met € 4 mln af als gevolg van de volgende wijzigingen:

	2007	2006
stand per 1 januari		
latente belastingvorderingen	30	10
latente belastingverplichtingen	- 113	- 74
totaal	- 83	- 64

mutaties in 2007

materiële activa	- 4	- 57
deelnemingen	3	0
voorzieningen	7	24
derivaten	- 2	1
tariefwijzigingen	-	13

stand per 31 december

	- 79	- 83
waarvan:		
latente belastingvorderingen	34	30
latente belastingverplichtingen	- 113	- 113

De latente belastingvorderingen en -verplichtingen betreffen de toekomstige belastingvorderingen en -verplichtingen die onder meer voortvloeien uit tijdelijke verschillen tussen het vermogen berekend o.b.v. bedrijfseconomische grondslagen en het vermogen bepaald volgens fiscale grondslagen.

(9) Netto resultaat uit doorlopende activiteiten

In 2007 resulteert een netto resultaat uit doorlopende activiteiten van € 2.367 mln, hetgeen € 11 mln (0,5%) lager was dan over 2006.

Toelichting op de balans

(10) Materiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van deze post blijkt uit het navolgende overzicht:

in miljoen euro

	totaal	productie, transport- en opslagfaciliteiten	boringen	inbreng- vergoedingen	activering opruimkosten	investeringen en boringen in aanleg
stand per 1 januari 2007						
aanschaffingswaarde	8.849	4.948	1.906	1.224	505	266
afschrijvingen	5.900	3.531	1.167	1.094	108	-
boekwaarde	2.949	1.417	739	130	397	266
mutaties in 2007						
aanschaffingswaarde:						
investeringen	682	95	86	171	-	330
in bedrijfstellingen	-	119	108	- 2	-	- 224
activering opruimkosten	137	-	-	-	137	-
buiten bedrijfstellingen	- 21	- 21	-	-	-	-
overige mutaties	- 9	-	-	-	-	- 9
afschrijvingen:						
afschrijvingen	- 494	- 243	- 140	- 22	- 89	-
buiten bedrijfstellingen	21	21	-	-	-	-
overige mutaties	-	-	-	-	-	-
	317	- 29	54	147	48	97
stand ultimo 2007						
aanschaffingswaarde	9.638	5.141	2.100	1.393	642	363
afschrijvingen	6.372	3.753	1.307	1.116	197	-
boekwaarde	3.266	1.388	793	277	445	363

Toelichting investeringen

De investeringen in 2007 ad € 682 mln waren 9% meer dan in 2006 (€ 624 mln). De splitsing van deze investeringen tussen op land en offshore was € 277 mln respectievelijk € 405 mln.

De omvang van de activering van de geschatte opruimkosten van installaties bedroeg € 137 mln (2006: € 273 mln).

(11) Geassocieerde deelnemingen

Als geassocieerde deelnemingen worden aangemerkt de deelneming van 40% in GasTerra B.V. te Groningen, de 45% deelneming in NOGAT B.V. en een aantal kleinere participaties, waaronder de 12% deelneming in de NGT-Extensie. Deze laatste deelneming is opgenomen onder overige.

Van de balanspost geassocieerde deelnemingen is het verloop als volgt:

	GasTerra B.V.	NOGAT B.V.	overige	2007 Totaal	GasTerra B.V.	NOGAT B.V.	overige	2006 Totaal
stand per 1 januari	86	13	14	113	86	12	14	113
aandeel in resultaat	14	29	8	51	14	27	7	48
ontvangen dividend	- 14	- 29	- 8	- 51	- 14	- 27	- 7	- 48
stand per 31 december	86	13	14	113	86	13	14	113

(12) Voorraden

	2007	2006
materialen	9	7
condensaat en olie	6	1
totaal	15	8

(13) Vorderingen

Deze zijn als volgt te specificeren:

	2007	2006
vordering op geassocieerde deelnemingen	1.310	1.025
overige handelsdebiteuren	100	80
totaal handelsdebiteuren	1.410	1.105
overige vorderingen en transitoria	4	7
totaal	1.414	1.112

De vorderingen waren met € 302 mln (+27%) gestegen voornamelijk als gevolg van hogere gasverkoppen eind 2007.

(14) Eigen vermogen

	2007	2006
stand per 1 januari	290	237
netto winst	2.367	2.378
slotdividend voorgaand jaar	- 162	- 22
wijziging aandelenkapitaal	-	- 1
interim-dividend	- 2.333	- 2.301
stand per 31 december	162	290

EBN draagt het uitkeerbare resultaat elke maand af aan de Staat. Dit resultaat is daarom geen financieringsbron voor de onderneming. De vigerende afspraken met de aandeelhouder over de winstuitkering bepalen in belangrijke mate de balansstructuur van de onderneming. Door de maandelijks afdrachten heeft EBN een relatief beperkt eigen vermogen. Hiertegenover staat echter een zeer omvangrijke cashflow gedurende het hele jaar. Het financieringsbeleid van EBN is gebaseerd op een vrije toegang tot de kapitaalmarkt, waartoe bij Moody's en Standard & Poors voor EBN een rating wordt onderhouden. De huidige rating van EBN is een stabiele triple-A. Het geplaatste en volgestorte aandelenkapitaal belooft € 128 mln in 2007 (2006: € 128 mln) en bestaat uit 284.750 aandelen met elk een nominale waarde van € 450,00.

Het voorgestelde slotdividend van € 34 mln zal worden uitgekeerd na vaststelling van de jaarrekening door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Dit bedrag is het saldo van de netto winst à € 2.367 mln en het reeds uitgekeerde interim-dividend à € 2.333 mln. Het voorgestelde slotdividend is niet in mindering gebracht op het eigen vermogen.

(15) Voorzieningen

De voorziening opruimkosten omvat verplichtingen met een looptijd van 5 tot 30 jaar.

De voorziening bodemdaling omvat verplichtingen met een looptijd van 10 tot 30 jaar.

Het totaal van de voorzieningen nam toe met € 160 mln. Dit is het saldo van de volgende wijzigingen:

	opruim- kosten	bodem- daling	totaal
stand per 1 januari 2007	1.056	55	1.100
dotatie	0	3	3
onttrekking	- 7	- 2	- 9
uitbreiding	144	-	144
oprenten	21	-	21
stand per 31 december 2007	1.214	56	1.270

De uitbreiding bij de post opruimkosten betreft de combinatie van toename van activiteiten, wijziging in geschatte kosten van opruimen en wijziging in het tijdstip einde productie.

De gehanteerde disconteringsvoet is 2% (reële rentemethode), net zoals in 2006.

(16) Opgenomen kortlopende en langlopende leningen

	2007		2006	
	totaal	waarvan kortlopend	totaal	waarvan kortlopend
obligatieleningen:	1.071	-	778	-
onderhandse leningen	90	-	32	-
opgenomen commercial paper	895	895	896	896
totaal	2.056	895	1.708	896

Met betrekking tot de uitstaande leningen met een totale schuldrest ultimo 2007 van € 2.056 mln zijn geen zekerheden verstrekt. In de overeenkomsten van deze leningen zijn clausules opgenomen die het stellen van zekerheden beperken.

Opgenomen langlopende leningen

De opgenomen leningen hadden ultimo 2007 voor een bedrag van € 889 mln een resterende looptijd van meer dan 5 jaar. In november 2007 zijn de volgende 3 leningen opgenomen: CHF 400 mln (239 mln Euro), CHF 125 mln (75 mln Euro) en JPY 10 miljard (61 mln Euro).

Op de langlopende schulden zal worden afgelost in:

2010	272
2011	-
na 2011	889
totaal	1.161

De balanspost langlopende leningen is als volgt samengesteld:

					2007	2006
CHF	100 mln	2,315 %	openbare lening	2004/2010	60	62
JPY	5.000 mln	1,59 %	onderhandse lening	2004/2014	30	32
CHF	350 mln	1,625 %	openbare lening	2005/2010	212	218
CHF	350 mln	1,75 %	openbare lening	2005/2012	212	218
CHF	450 mln	2,75 %	openbare lening	2006/2013	271	280
CHF	400 mln	3,00 %	openbare lening	2007/2014	241	-
CHF	125 mln	3,00 %	openbare lening	2007/2014	75	-
JPY	10.000 mln	1,775 %	onderhandse lening	2007/2017	60	-
					1.161	810

De leningen in vreemde valuta zijn via swaps omgezet in leningen in euro's. Alle leningen zijn vastrentend. Het gemiddelde interestpercentage van alle langlopende schulden is 3,6% wat 10% hoger is dan in 2006.

Ultimo 2007 zijn er geen te verrichten aflossingen opgenomen onder kortlopende schulden.

Opgenomen kortlopende leningen

Dit betreft kortlopende leningen bij kredietinstellingen à raison van € 895 mln en betreft opgenomen Commercial Paper.

EBN's beleid ten aanzien van het beheersen van financiële risico's staat beschreven in toelichting 20 (financiële derivaten).

(17) Overige langlopende schulden

Dit betreft een schuld van € 17 mln aan de Staat uit hoofde van stockdividend van GasTerra B.V.

(18) Overige kortlopende schulden

Deze post is als volgt samengesteld:

	2007	2006
handelscrediteuren	207	207
schulden inzake rente	12	11
heffingen	363	190
overige schulden	316	387
totaal	898	794

(19) Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In het kader van de samenwerkingsverbanden zoals genoemd in de grondslagen voor de waardering en winstbepaling zijn Overeenkomsten van Samenwerking aangegaan, waaruit langlopende rechten en verplichtingen (o.a. investeringen) voortvloeien.

(20) Financiële derivaten

Beleid ten aanzien van financiële risico's

Algemeen

De belangrijkste risico's waaraan EBN onderhevig is, zijn het liquiditeitsrisico en het marktrisico (bestaande uit een renterisico en een valutarisico). Het financiële beleid van EBN is erop gericht om op de korte termijn de effecten van koers- en renteschommelingen op het resultaat te beperken en om op lange termijn de marktswisselkoersen en markttrentes te volgen. EBN maakt gebruik van financiële derivaten om de financiële risico's die verbonden zijn aan bedrijfsactiviteiten te beheersen. De onderneming neemt met financiële derivaten geen speculatieve posities in.

Liquiditeitsrisico

EBN beschikt over een commercial paper-programma van € 2.000 mln, wat gelijk is aan 2006.

Debiteurenrisico

Nagenoeg alle gasopbrengsten worden –conform de contracttermijnen– door GasTerra betaald. GasTerra is een hoogwaardige debiteur.

Renterisico

Het renterisicobeleid heeft tot doel de renterisico's die voortkomen uit de financiering van de onderneming te beperken en daarmee tevens de netto-rentelasten te optimaliseren. Van het lang aan te trekken vermogen (inclusief het deel af te lossen binnen een jaar) zal maximaal 60% als variabel rentend worden aangehouden.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de variabelrentende en vastrentende leningen, gerangschikt op basis van het einde van de looptijd. Opgenomen leningen exclusief schulden aan kredietinstellingen worden in onderstaand overzicht getoond rekening houdend met de daaraan gerelateerde, voor afdekkingsdoeleinden aangewezen rentederivaten.

	2007			2006		
	vastrentende opgenomen leningen	variabel- rentende opgenomen leningen	totaal	vastrentende opgenomen leningen	variabel- rentende opgenomen leningen	totaal
binnen 1 jaar	-	-	-	-	-	-
binnen 1 tot 2 jaar	-	-	-	-	-	-
binnen 2 tot 3 jaar	272	-	272	-	-	-
binnen 3 tot 4 jaar	-	-	-	280	-	280
binnen 4 tot 5 jaar	211	-	211	-	-	-
na 5 jaar	678	-	678	530	-	530
totaal	1.161	-	1.161	810	-	810

In onderstaande analyse van de gevoeligheid van opgenomen leningen en daaraan gerelateerde financiële derivaten voor rentebewegingen wordt uitgegaan van een onmiddellijke verandering van 1% in de rentetarieven voor alle valuta en looptijden ten opzichte van het niveau op 31 december 2007, waarbij alle andere variabelen constant worden gehouden. Een verlaging van de rentetarieven met 1% zou resulteren in een geschatte daling van de nettofinancieringslasten met € 9 mln uitgaande van de samenstelling van de financiële instrumenten per 31 december 2007. Een toename van de rentetarieven met 1% zou resulteren in een stijging van de nettofinancieringslasten van naar schatting € 9 mln. De gevoeligheid van de reële waarde van de financiële instrumenten per 31 december 2007 voor veranderingen in de rentetarieven is in de onderstaande tabel weergegeven:

	boekwaarde	reële waarde	verandering reële waarde + 1%	verandering reële waarde - 1%
liquide middelen	18	18	-	-
kortlopende leningen	- 895	- 886	1	- 1
langlopende leningen	- 1.161	- 1.130	51	- 54
cross currency swaps gebruikt voor langlopende leningen	- 45	- 45	- 1	1
valutatermijncontracten gebruikt voor kortlopende leningen	- 10	- 10	-	-
valutatermijncontracten gebruikt voor economische afdekking	-	-	-	-

Voor 2006 lag de totale gevoeligheid voor renteveranderingen met betrekking tot de reële waarde van de financiële instrumenten tussen + € 38 mln (+1% wijziging van rente) en - € 41 mln (-1% wijziging van rente).

Valutarisico

EBN's beleid is om de valutarisico's die voortvloeien uit verkopen en inkopen volledig af te dekken op het moment waarop de handelsvorderingen of handelsverplichtingen zich manifesteren.

EBN dekte in 2007 \$ 110 mln van zijn geschatte netto cashflow (investerings) in, in 2006 \$190 mln.

In de hiernavolgende analyse van de gevoeligheid van netto schuld (inclusief financiële derivaten) voor schommelingen in valutakoersen ten opzichte van de euro wordt uitgegaan van een verandering van 10% in alle valutakoersen tegenover de euro uitgaande van hun niveau per 31 december 2007, waarbij alle andere variabelen constant worden gehouden. Een verandering van +10% houdt in dat de vreemde valuta's sterker worden ten opzichte van de euro. Een verandering van -10% betekent een verzwakking van de koersen van vreemde valuta's ten opzichte van de euro. Voor 2006 lag de gevoeligheid voor wijzigingen in valutakoersen die invloed kunnen hebben op het resultaat tussen + € 16 mln (+10% wijziging van alle valutakoersen) en - € 14 mln (-10% wijziging van alle valutakoersen).

Kredietrisico

EBN beperkt het kredietrisico door gebruik te maken van kredietlimieten per financiële instelling en door uitsluitend zaken te doen met financiële instellingen met een hoge kredietwaardigheid. Op balansdatum waren er geen significante concentraties van kredietrisico.

Met betrekking tot treasury-activiteiten wordt erop toegezien dat financiële transacties uitsluitend worden afgesloten met partijen die volgens Moody's een kredietrating hebben van P1 (voor kortetermijn-instrumenten) of A2 (voor langetermijn-instrumenten).

Het maximale kredietrisico waaraan EBN onderhevig is, komt overeen met de boekwaarde van de in de balans opgenomen financiële activa, inclusief afgeleide financiële instrumenten met een positieve marktwaarde. Op de verslagdatum waren er geen significante overeenkomsten of financiële instrumenten beschikbaar die het maximale kredietrisico waaraan de onderneming onderhevig is zouden verminderen.

	boekwaarde	reële waarde	verandering waarde + 10%	verandering waarde - 10%
liquide middelen	18	18	-	-
kortlopende leningen	- 895	- 886	- 54	44
langlopende leningen	- 1.161	- 1.130	- 121	99
cross currency swaps gebruikt voor langlopende leningen	- 45	- 45	127	- 104
valutatermijncontracten gebruikt voor kortlopende leningen	- 10	- 10	54	- 44
valutatermijncontracten gebruikt voor economische afdekking	-	-	8	- 7

Reële waarde van financiële instrumenten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de boekwaarde en de geschatte reële waarde van financiële instrumenten:

	31 december 2007		31 december 2006	
	boek- waarde	reële waarde	boek- waarde	reële waarde
Activa				
financiële derivaten	4	4	-	-
liquide middelen	18	18	11	11
Verplichtingen				
langlopende leningen	1.161	1.130	810	791
overige langlopende verplichtingen	-	-	-	-
kortlopende leningen	895	886	896	890
financiële derivaten	59	59	39	39

De reële waarde van financiële instrumenten werd bepaald op basis van de volgende methoden en uitgangspunten: liquide middelen en kortlopende vorderingen worden opgenomen tegen hun boekwaarde. Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert deze de reële waarde. De reële waarde van leningen en financiële derivaten is gebaseerd op berekeningen, marktprijsnoteringen of prijsopgaven verkregen van tussenpersonen.

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de boekwaarde van financiële derivaten onderverdeeld naar type en doel:

	vlottende activa	kortlopende schulden	totaal
renteswaps	-	-	-
valutaswaps	-	- 39	- 39
totaal financiële derivaten in relatie tot opgenomen leningen	-	- 39	- 39
valutatermijncontracten	-	-	-
valutaopties	-	-	-
stand per 31 december 2006	-	- 39	- 39
renteswaps	-	-	-
valutaswaps	4	- 59	- 55
totaal financiële derivaten in relatie tot opgenomen leningen	4	- 59	- 55
valutatermijncontracten	-	-	-
valutaopties	-	-	-
stand per 31 december 2007	4	- 59	- 55

(21) Nettoschuld

	2007	2006
<hr/>		
opgenomen leningen		
langlopende leningen	1.161	810
kortlopende leningen	895	896
<hr/>		
totaal opgenomen leningen	2.056	1.706
liquide middelen	- 18	- 11
financiële derivaten, activa (voor zover van toepassing zie ook noot 20)	- 4	0
financiële derivaten, verplichtingen (zie ook noot 22)	59	39
<hr/>		
nettoschuld	2.093	1.734
<hr/>		
gearing ratio	93%	86%
<hr/> <hr/>		

(22) Toelichting bij het Overzicht van kasstromen

Bij het opstellen van het Overzicht van kasstromen wordt de indirecte methode toegepast en wordt uitgegaan van een vergelijking van beginbalans en eindbalans. Vervolgens worden die mutaties die niet tot een kasstroom hebben geleid, zoals koersverschillen, waardecorrecties en overboekingen tussen balansrekeningen, geëlimineerd.

De financieringsstromen van de Joint Ventures zijn volledig geconsolideerd.

De mutaties in het Overzicht kasstromen kunnen grotendeels worden ontleend aan de mutatie-overzichten van de betreffende balansposten.

(23) Verbonden partijen

Op basis van de Gaswet zijn GasTerra B.V. en EBN verwante bedrijven. Samen met zijn partners heeft EBN 78 contracten met GasTerra B.V. afgesloten, waarvan het belang voor EBN per contract tenminste € 5 mln bedraagt.

De Staat als aandeelhouder is als een verbonden partij aan te merken.

Heerlen, 8 april 2008

Directie

J.D. Bokhoven

J.W.P.M. Haenen

D.G. Roest

(24) Beloning bestuurders

Alle leden van de directie hadden in 2007 een arbeidsovereenkomst met DSM. EBN heeft directie en personeel ter beschikking gesteld gekregen van DSM. Voor de terbeschikkingstelling van de 4 directieleden heeft EBN een totale vergoeding betaald aan DSM ter hoogte van € 1,1 mln (2006: € 1,3 mln). De veranderingen in de directie staan in het jaarverslag.

In 2007 heeft de vergoeding aan de Commissarissen € 0,1 mln (2006: € 0,1 mln) bedragen.

Raad van commissarissen

R.M.J. van der Meer

A.H.P. Gratama van Andel

G-J. Kramer

H.M.C.M. van Oorschot

Winstbestemming

De winstbestemming geschiedt conform het gestelde in Artikel 21 van de Statuten van de Vennootschap:

- van de winst wordt een bedrag van € 3 mln jaarlijks uitgekeerd aan de aandeelhouder;
- van het resterende deel zal jaarlijks een gedeelte als bijzondere winstuitkering worden uitgekeerd;
- het alsdan overblijvende deel zal aan de aandeelhouder worden uitgekeerd.

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Energie Beheer Nederland B.V.

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2007 van Energie Beheer Nederland B.V. te Utrecht bestaande uit de balans per 31 december 2007, winst-en-verliesrekening, overzicht wijzigingen van het eigen vermogen en het overzicht van kasstromen over 2007 alsmede uit een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaam-

heden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de vennootschap. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die de directie van de vennootschap heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Energie Beheer Nederland B.V. per 31 december 2007 en van het resultaat en de kasstromen over 2007 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Roermond, 8 april 2008

Ernst & Young Accountants

namens deze

w.g. drs. P.L.C.M. Janssen RA

Kerncijfers

10 jaar EBN

bedragen in miljoenen euro's

	IFRS 2007	IFRS 2006	IFRS 2005	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
aantal EBN deelnemingen in											
winning op land	20	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
winning offshore	95	85	85	85	77	77	70	66	63	59	58
opsporing	26	17	19	19	22	26	31	40	3		
afzet (mrd m ³ , 100%)	64	66	67	67	72	63	64	66	60	62	66
afzet Groningen (mrd m ³ , EBN aandeel)	12	13	13	13	13	11	10	10	8	8	9
afzet kleine velden (mrd m ³ , EBN aandeel)	15	15	15	15	18	15	17	19	18	19	19
afzet totaal (mrd m ³ , EBN aandeel)	27	28	28	28	30	26	27	28	26	26	28
mutatie in % t.o.v. voorgaand jaar (100%)	- 3	- 1	- 7	- 7	+15	- 4	- 4	+10	- 3	- 6	- 6
gemiddelde opbrengstprijs gas (€-centen per m ³ , 35,17 MJ/m ³)	20,67	21,52	16,46	16,46	13,17	13,88	12,55	13,93	11,33	7,39	8,99
omzet uit:											
doorlopende activiteiten	6.090	6.264	4.883	4.883	4.230	3.782	3.633	4.146	3.144	2.122	2.610
beëindigde activiteiten			3.384	3.384							
omzet totaal	6.090	6.264	8.267	8.267	4.230	3.782	3.633	4.146	3.144	2.122	2.610
mutatie uit doorlopende activiteiten % t.o.v. voorgaand jaar	- 3	+28	+15	+15	+ 9	+ 7	- 12	+32	+48	- 19	- 12
netto resultaat uit:											
doorlopende activiteiten	2.367	2.378	1.673	1.637	1.534	1.380	1.296	1.590	1.184	711	874
beëindigde activiteiten			2.154	2.154						163	
netto resultaat totaal	2.367	2.378	3.827	3.791	1.534	1.380	1.296	1.590	1.184	874	874
netto resultaat uit doorlopende activiteiten in % van de omzet	39	38	34	34	36	36	36	38	38	34	33
materiële vaste activa											
investeringen op land	277	146	121	121	143	138	125	80	62	93	100
investeringen offshore	405	478	446	446	207	316	325	225	246	145	264
opruimen	137	273	149								
totaal investeringen	819	896	716	567	350	454	450	305	308	238	364
afschrijvingen	494	403	374	376	337	344	334	342	347	324	319
eigen vermogen*	162	290	237	437	348	329	280	129	129	129	129
gearing ratio (%)	93	86									
vreemd vermogen	4.664	3.902	3.437	2.977	2.730	2.592	2.746	2.728	2.775	2.757	2.692

* m.i.v. 2002 aangepast: incl. nog uit te keren dividend, m.i.v. 2005 IFRS: excl. uit te keren dividend december

Colofon

Tekst
Tekst & Speech, Haren

Ontwerp en opmaak
Bovil DDB, Eindhoven

Fotografie
Frank Tielemans Fotografie B.V., Eindhoven
M.u.v. beelden pagina 2, 8, 14, 34, 40 en 44

Druk
Strijbos Grafische Groep, Waalre

Coördinatie EBN
M.J.L. Caviet

EBN Utrecht
Moreelsepark 48
3511 EP Utrecht
Postbus 19063
3501 DB Utrecht
T +31 (0)30 23 39 001
F +31 (0)30 23 39 051
E ebn.mail@ebn.nl

EBN Heerlen
Het Overloon 1
6411 TE Heerlen
Postbus 6500
6401 JH Heerlen
T +31 (0)45 57 87 222
F +31 (0)45 57 87 171
E ebn.mail@ebn.nl

© 2008 EBN

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van EBN.

